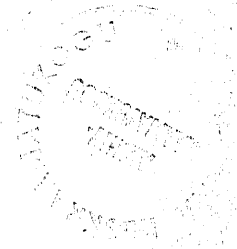
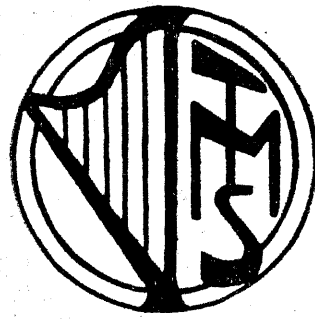

SIININEN
VAINO

TARTU
MIEESLAULU SIELTS

1923—1938

Soovitame moodsaid

kodu- ja välismaa lõngadest valmistatud villaseid
ülikonna-, mantli- ja kleidiriideid.

Vaipade kudumiseks parimatest välismaa vaiba-
villa sortidest valmistatud valgusehtsaid
vaiba- ja käsitöölõngu.

Estonia villa- ja riidevabrik

Tartu, Riia tn. 3. Telef. 10-05

Meie tänapäevine raadiovalik on suurem kui kunagi ennem.

Nimed nagu:

MARCONI
TELEFUNKIEN
SIERA
ARS
T. T. V.

räägivad iseenesest eest.

*Meie järelmaksutingimused on
eriti soodsad.*

Tasuta demonstratsioon kodus!

o./ü.

ESTO-MUUSIKA

Tallinn, Tartu, Viljandi, Pärnu

TARTU MIEESLAULU SELTS

1923 - 1938

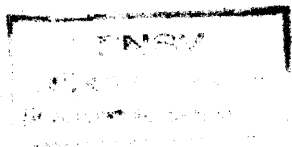
«SINISE VARESE» ERINUMBER

TOIMETUS: J. ARO — PEATOIMETAJA

A. LAAN, E. LANI, A. OTTI, J. TOLP, E. VÄLI — TOIMETUSE KOLLEGIUM.

NOVEMBER

1938

*Viisteist aastat laulu, viisteist aastat
tõhusat tööd oleme saatnud minevikku.*

*Seisku meil ees veel palju aastaid, õnne-
likke ja tulemusrikkaid! Sammugem edasi
tõusval teel meestena, kellel on oma ideaalid
ja armastus laulu vastu! Kõlagu võimsalt
Eesti meeste laul eestlaste vabal maal!*

November, 1938.

K. Veidenbaum

T. M. S. esimees.

*Karl Veidenbaum,
praegune seltsi esimees, laeka-
hoidja 1924 ja 1930—1938, nais-
komitee esimees 1935—1937,
kauaaegne seltsi esindaja ELL,
eluaegne liige.*

Kõrvalt vaadeldes

Organisatsioonid tekivad, elavad, tegutsevad. Mõni tegutseb enam-vähem intensiivselt, mõni ainult hingitseb. Ühed omavad elurõõmu, tegevõimet, teised vajuvad varakult varjusurma, või hääbuvad hoopiski, sest kui pole küllaldaselt elujõudu, mis jääb siis muud üle, kui kaduda elunäitelavalt. Aga kellel on küllalt elurammu, neil jätkub ka tegevusindu ja -võimet. Need elavad edasi, kasvavad ja kosuvad täies priskuses ja tulemusrikkalt.

Tartu Meeslaulu Selts kuulub viimatimainitud liiki.

Tegevuse tulemusi pildistavad organisatsioonid oma bilanssides — aasta-aruandeis või pike-mate ajavahemike järele — suuremates üldkokkuvõtetes juubelite puhul. Neid üldkokkuvõtteid ei tarvitse teha ainult juubeldav organisatsioon ise, seda võivad teha ka kõrvalseisjad — seltskond ja üksikisikud oma vaatluste, tähelepanekute ja muljete najal.

Majanduslike organisatsioonide kokkuvõtteid kaalutakse numbrite järgi, mis väljendavad rahaüksusi; ideeliste, mittekasutaotlevate organisatsioonide bilansiandmed peavad aga andma

pildi seltskondlikust erikaalust ja saavutistest sel-
lelt ideeliselt erialalt, mille harrastamisele ja tee-
nimisele organisatsioon on rakendunud.

*J. Reintalu,
Tartu Meeslaulu Seltsi sõprustliige.*

Ja mida võme selles suhtes lugeda Tartu
Meeslaulu Seltsi 15-aastase tegevuse
kokkuvõtte bilansist?

Meie näeme soliidset, kunstiküpset ja
hea muusikalise maitsega mees-
koori, kes on oma kodulinnale auks ja uhku-
seks, kes on täit tunnustust pälvinud mitte ainult
oma kodumaal, vaid ka välismaalgi, kuhu on
teda kannud kontsertmatkad.

Need tähelepanuväärsed saavutised pole mui-
dugi kätte võidetud nõnda ütelda üle öö, ega min-
gil nõiaväel, vaid need on teadliku, sihi-
kindla ja pideva töö vilid.

Tartu Meeslaulu Selts on osanud paigutada
enesele etteotsa õiged mehed õigetele
kohtadele, kelle pilk on küündinud kauge-
male tulevikku ja kes on olnud teadlikud selles,
mida vaja teha seltsi ja koori hüvanguks ning
kuidas seda teha.

Aga ka kogu seltsil ja kooril ei puudu asjast
arusaamine, vaid rühbib edasi juhtidest näidatud
rada mööda. Nii võimaldus see, et Tartu Mees-
laulu Seltsis tehti lauljaile juba aastate eest hääle-
seade sunduslikuks ja kooris viidi läbi selektsioon
joondumise suunas ülespoole, s. o. parema
häälematerjali ja suuremate muusikaliste võime-
tega lauljate valiku mõttes.

Samuti on seltskondlikus mõttes koori
kasvatatud edasiarendavalt, on võidetud hulk
sõpru nii sise- kui välismaal.

Minu hinnangu järele võib Tartu Meeslaulu
Selts täielise rahuldustundega ja
uhkusega tagasi vaadata seni sammutud teele,
mis aga ei anna veel põhjust jääda tardunult
püsima seniste saavutiste juurde. Võimalusi edasi
arenemiseks ja täienemiseks on veel küllalt. Ma
ei kahtle, et Tartu M. S. peab selle seisukoha
enesele ainuõigeks.

Sellepärast parimat jõudu pidevaks
ja sihikindlaks tööks!

J. Reintalu,

E. Laulj. Liidu meeskooride-
sektsooni ja Tallinna Meestel.
Seltsi esimees.

*Miina Härma,
helilooja, seltsi auliige 1924.*

Elu ja laul.

*Mis tahab elu laulult...? Miks peame laulma...?
Miks tahame laulda...? Kui elu on raske ja heitlusi palju,
siis lohutab meid laul.*

*Kui elu on täis rõõmu, siis väljendab seda laul. Laul
on saatjaks nii kurbuses kui rõõmus.*

*Kui tahab väljenduda meie kangelasvaim, siis see sün-
nib laulus; kui tormame võitlusse, siis saadavad seda
võitluslaulud. Suured sündmused sünnitavad ürgjõulisi
sangarilaule.*

*Kõike, mis ilus, õrn ja armas, saadab laul hällist
hauani. Laul on lahutamatu osa meie elust.*

Miina Härma.

Tartus, 6. XI 38.

SELTSI AULIHKMEID

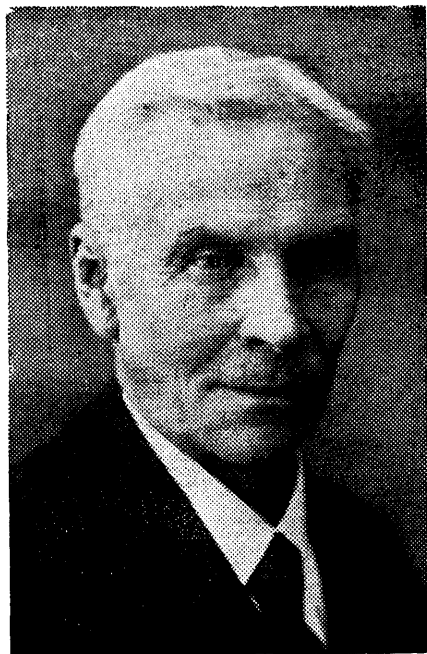
Artur Kapp, prof.,
helilooja, seltsi auliige 1937.

Juhan Aavik, prof.,
helilooja, seltsi auliige 1934.

Juhan Simm,
helilooja-muusikajuht, seltsi asu-
taja ja ajut. juhatuse esimees
1923, koorijuht 1923—1925, seltsi
auliige 1928, aukoorijuht 1938.

Aleksander Läte,
helilooja, seltsi auliige 1925.

Mart Saar,
helilooja, seltsi auliige 1933.

Mälestusi enne Tartu Meeslaulu Seltsi

Meie Meeslaulu Seltsil täitus tänavu 15 aastat oma tegevuse alal. Aeg ei ole pikk, kuid süiski kaunike maa jõuda säärase verstatulbani ühe laulukoori eas.

Sellest on mõni aasta üle 30, kui mina avalikult hakkasin laulukooridega tegutsema. Seda „pattu“ sai juba küll ka koolieas tehtud, kuid väiksemal kujul ja enam-vähem varjatult. Oli ju tolajal vene kõva käsi sul alati turjal, kui vähegi julgesid eesti keeles piuksatada, veel vähem avalikult kusagil esineda, ning hullem oli asi, kui veel juhina võtsid julguse rahva ees esineda. Kui sain üliõpilaseks, siis olin juba julgem ning astusin varakult otsekohe „avalikkude tegelaste“ kilda. Nimelt paluti mind Ev. Eesti Noortemeeste Seltsi meeskoori juhiks — õieti, ei palutud, vaid juba palgati endise juhi, kooliõpetaja Laja asemele. Tol ajal oli nimetatud seltsi meeskoor kaunis tunnustatud. Ta ei olnud küll eriti arvukas (35 laulja ümber), kuid oma-moodi laulis päris rahuldavalt. Sellesse ametisse astudes kerkis mu enesetunne kraadivõrra kõrgemale. Olin noor, esimese semestri üliõpilane, kuid tundsin enese laulukoorist üle olevat ja lauljad „kartsid“ mind. Ainult üks vanem härra tekitas minus aukartust: oli väheldane mees, blond ja seisis noorusliku näoga esimeste tenorite reas esimesena, võttis laulu õige tõsiselt ja arusaamisega ning omas pehmelt kõlava tenori. Esialgu ma nimesid ei küsinud, vaid pidasin end üleval kui peremees kunagi.

Kord oli juhus, et ma ühe laulu juures esimestele tenoritele n. ö. „kargasin näkku“ mingisuguse vea pärast. Siis ütles too blond härra: „Noorhärra, me seda laulu oleme juba enne teid mitu korda laulnud, kas me's tõesti ei oska teda?“ Sellepeale mina: „Nagu näha — mitte!“ Viga seisis rütmi puuduses (Heimi laul „Just nagu torm . . .“) Tuli vaheaeg, siis Taavet Mutsu, keda enne tundsin, ütles, see olevat laulja Uik. Varemalt olin ma teda A. Läte meeskooris küll näinud. Tema vastu oli mul proovidel alati aukartus ja tema käis ka ainult tähtsamatel ettekannetel. Ev. Eesti Noortemeeste Seltsi koor oli siis n. ö. esinduskoor.

Esimene ülesastumine selle kooriga oli mul E. Põllumeeste Seltsi endises näituse-hoones

Noortemeeste Seltside kongressil (1904 või 1905). Meie hiilgepalad olid Eckerti „Meremehe laul“ ja Heimi „Laulu võim“. Pastor Lezius oli, kui ma ei eksi, kongressi president. Kui „Just nagu torm . . .“ lõppes, tuli ta minu juurde ja ütles pastorlikus toonis: „Jaa — sul ole üks braav laul!“ See tõstis minu ja kogu koori enesetunnet. Sellest koorist asutasime väiksema kogu, kahe- ja kolmekordses koosseisus, millega sageli ka välja sõitsime „gastroleerima“. Esimesteks tugevamateks tenoriteks olid mul hrad T. Mutso ja Tuksam (nüüd surnud), kes minu peale vihasid, kui ma nendelt „Ei saa mitte vaiki olla“ juures nõudsin „pp“ pikalt kinni hoidmist. „See võtab ju hinge välja!“ oli Tuksam minu kohta ütelnud.

Sellest koorist algas minu-nimelise meeskoori asutamine. Et seal ka üliõpilasi kaasa laulis, siis sain harjutusteks EÜS-i ruumid. Kaasa tegid vana laulutuusad — H. Kann, M. Uik, P. Kurg jt. Olin algul lauljatele väga äge. Sageli lasksin proovilt jalga. Siis toodi vahel poolelt koduteelt tagasi. Juhtus kord Säbelmanni „Jahilauluga“ säärane lugu, et hr. Kann algas kõrgemalt peale. Sellepeale mina kohe käratama: „Kuhu te ronite?“ Viskasin kepi ja padavai uksest välja. Muidugi tulin tagasi, kuid häbi oli vana lauluisa ees. Aga — mis oli tehtud, see oli tehtud. Samalaadne juhtum leidis aset minu kooriga väljasõidul Valka. Pean tunnistama, et koor oli omal ajal päris tragi — kuu aja jooksul õppisime kontserdi kava ära, tehes sellejuures nädalas 3—4 proovi.

Vaadake, kui virgad ning agarad lauluvennad! Ja harjutused kestsid kella 1½9 kuni ligi kella 12-ni. Neid aegu mäletavad praegused TMS lauluvennad Sutt ja Tali. Jah — olid ajad! Ah — kaldusin kõrvale! Nimelt väljasõidul Valkas tegime hommikul proovi. Kadunud Päts (Riho Pätsi isa) jäi hiljaks proovile — mina närviline ja nooruse hoos ja voos. Algan. Üks kui teine ronib juurde — see vihastab. Lõõn lahti. Kostab kui vana kasuka seest — kihades ja kohades. Kolm-neli korda katsun, kärgin — ei võta vedu. Lendab kepp, ning järgneb kärgatus: „Mina seda täna ei tõsta üles!“ Kõik vait kui vitsaga vette löödud. Siis venis basside seast

Laul

K. E. Sööt'ilt Tartu Meeslaulu Seltsile 15. aastap.

Sõber, kuulata hardas meeles,
Kuidas kohiseb Taaralimma küis...

Kõna sõjal koskub jumalikus keeles,
Kandlil kuldabel Vanemuise viis.

K. E. Sööt

välja kadunud Sternfeld ja arglikult ulatades mulle keppi, lausus: „Ma tõstsin kepi üles.“ Minul viha üle ja kõigil lõbus meeleolu, ning laul kõlas kui midagi. Sellesama kontserdi kavas „Jahimehe laulus“ olid bassidel sõnad „Ja kütid puude varjus“, mida kiputi hääldama ikka ümberpöörduvalt — nimelt: „pütid kuude varjus“. Seda mäletab lauluvend Sutt vast praegugi, et selle vea pärast minu poolt langesid kaunis karmid väljendused, „kuradiga“ eesotsas.

Pea tunnustama: kannatus ja vastupidavus oli meil, nii minul kui lauljatel, tähelepanuäratav. Oli see nooruse jõud ja vaimustus, või armastus laulu vastu, või kes teab mis — aga see oli nii, ja lauldud sai kaunis rahuldavalt.

Ma olin ka Tartust väljaspool koorijuhina tegutsemas — nimelt juhatasin Elva Tuletõrje segakoori. Sõitsin nädalas 2 korda Elva. Selle koori hing oli tolajal peremees (Elva lähedusest) Eisenschmidt, kes praegu „Vedelvorsti“ nime all tuntud. See mees hoolitses koori koosseisu eest ja ise oli ta hea bassilaulja. Kuid muidu koor: oi — oi! Kui 2½ kuu jooksul vaevalt 2½ laulu sai kätte — siis võib juba selle koori võimetest hea ettekujutuse saada. Pidime meestega ka laulma ja tegime ka seda. Aga üks tenorilaulja viis mind alati rööpast välja, kui ta kõrgemat tooni tahtis võtta: tema miimika muutus nii haltemisväärseks, nagu oleks ta pudeli äädikat ära joonud. Muidu harilikult oli päris sileda näoga mees. Ütle siis veel, et „laul teeb rinna rõõmsaks!“

Aega läks. Ühes sellega tõusis minu vilumus, ka väljendused ja käitumine muutusid tasakaalukamaks. Kuid siiski sähvatas mõnigi lõikav

lause, mis mitmele meeletuska tegi, isegi koorist lahkumise töö. Igakord ei olnud ju mina süüdi. Mäletan juhtumit, kus keegi R. J. tuli hääleproovile. Kui laskis oma hääle lahti — noh, pean tunnustama, et Jeeriku pasun oli selle kõrval „njeetu“, nagu venelane ütleb, ja toon niisugune, mida klaveriklahvidelt ei leia.

Jõudis „Sinise Varese“ „ajajärk“. Siin oli rikkalikult tööd ja tegemist. Esiteks olid „Sinise Varese“ liikmed suurelt osalt Vanemuise näitelava-töoga seotud, kus tuli sagedasti laulusid ette valmistada, et esineda Vanemuise poolt korraldatud kontsertidel ja sega- või kirju-õhtutel.

Peale selle tuli „Varesel“ tihtipeale silmas pidada ka oma liikmete, tuttavate ja tähtsamate isikute tähtpäevi; nii sünn-, leeri-, laulatuse- ja surmapäevi. Üks „Varese“ perest oleks kellegi sünnipäevale minekul peaaegu kaotanud nina või murdnud jalaluu üle ligi 3 meetrilise plangu ronides. Tänu jumalale lõppes ainult väikese kriimustusega otsa ees, mis oleks võinud ka suurem olla, kui mitte läki-läki poleks kaitseingliks osutunud. Teisel sõbral kukkusid jälle noodid plangust väljapoole. Kas roni või tagasi! Lauldi kõigi niisuguste õnnetuste peale vaatamata. Niisugused „traagilised“ juhused ei võtnud tuju, sest rõõmsaid silmapilke oli rohkem, — see kviteeris puudujäädid.

Need on üksikud, linnulennust meeldetuletatud märkmed enne Meeslaulu Seltsi aegset tegutsemist. Mis peale „Sinise Varese“, millest võrsus TMS, on sündinud, seda teavad lauluvennad juba endistest aegadest, sest „Tartu Meeslaulu Seltsi“ algust ja tegevust peaks iga meie lauluvend teadma.

J. Simm.

Lähtekohti repertuaari valikul

Eduard Tubin,

*helilooja-muusikajuht, Tartu Meeslaulu Seltsi koorijuht
alates 1928, seltsi senior 1938.*

Tartu Meeslaulu Selts oma 15-aastase eluea kestel on laulnud väga mitmesuguse-sisulisi laule, küll kodumaa kui ka välismaa autoritelt. Käesoleva sõnavõtuga tahaksin anda lühikest ülevaadet koori repertuaari valiku põhimõtetest ja puudutada ka pisut tuleviku kavatsusi.

Juba TMS algupäevist saadik on valitsenud laulude valikus nõue muusikaliselt-tõsise ja väärtusliku järgi. Pole jäädud peatuma üksinda Eesti autorite juurde, vaid kontserdi kavades esinevad tihti nimed, nagu: põhjamaalastest Sibelius, Grieg, Kuula, Palmgren jt., klassikuist Beethoven, Mozart, Schubert jne. Klassikuid on peamiselt lauldud vaimulikkudel kontsertidel.

Kuid mitte selles ei seisa päämine põhjus, nagu poleks meie autoritel häid laule, mida laulda. Ei, TMS ei ole senini, ega saa ka edaspidi piirduda ainult oma loomingu tutvustamisega. See oleks liiga kitsas tee arenguks, mida taotleb too selts. Muidugi on see koorile pühaks kohuseks tutvustada oma loomingu muusikaliselt väärtuslikku osa publikule, levitada eesti omapärasest koorilaulu, kuid sellekõrval peab alati esitama valmisväärtusi, mida üldiselt on tunnustatud ja mis selle

tõttu arendavad meie lauljais kui ka kuulajais maitset ja arusaamist, viivad meid omagi loomingu paremale mõistmisele.

Iga rahva vaimline omapära kajastub ka ta muusikalises loomingu, eriti koorilaulus. Mida vanem ja sirgjoonelisem on ühe rahva kultuuriline areng, seda selgemalt ilmnevad ta heliloojate töedes selle kultuuri väärtused. Meie hõimurahva Soome areng oli siis juba täies hoos, kui meil veel midagi omapärasest ei olnud. Kui meil lauldi alles täie innuga võõrsilt sissetoodud „Liedertafeli“ repertuaari, arendas Soomes Sibelius juba puht-soomelikkude muusikat. Seetõttu on ka Soome laulukultuur meie omast kaugel ees. Kuid üks peegeldus soome lauludes meilegi nii südamelähedane karge, mehelik põhjamaaisus, muistsete vägilaste legendaarne luule; suveõhtute õrn lüürika!

TMS on jõudumööda püüdnud tutvustada meie publikule seda omapärasest-põhjamaisest laulu, arendades seega oma lauljais ja kuulajaskonnas vennasrahva kultuuriväärtuste mõistmist ja ühtlasi rajades teed omaväärtuste õiglaseks hindamiseks. On isegi korraldatud kontsert, mille kavas olid ainult soome autorid.

Viimaste aastate kestel on väga jõudsalt tõusuteed sammunud meie oma algupärane kooriliteratuur. Tiivustatuna A. Kapi ja M. Saare muistse rahvalaulu omapärasuste otsinguist ja saavutisist, on terve rida nooremaid heliloojaid andnud hulk väärtuslikke laule, mille kandvaks ideeks on eesti algupärase kultuuri edasiarendamine.

TMS on oma senistel esinemistel püüdnud pakkuda eesti koorilaulu literatuurist just seda osa, mis oleks seotud kuidagi rahvalaulu omapärasustega, või viitaks meie vaimlise iseseisvuse arengu teetähistele. Peamiselt M. Saar, A. Kapp, K. Tärnpu, A. Läte ja R. Tobias on need kandvad nimed, kes on täitnud koori kontsertide eeskavu, viimastel aastatel ka rida nooremaid, kes sellest koolist võrsunud. Paistab, et meie heliloojate seas võtab ikka järjest enam maad eesti omapärasuse mõistmise püüe, mis on edaspidiste kultuuriväärtuste loomiseks kindel tagatis ja mis julgustab lootma tulevikult kõige paremat.

Siin on TMS-il suur tööpõld ees: esitada laiemale publikule neid väärtusi, selgitada

ja arendada viimistletud ettekannetega neid põhimõtteid, mis meie omapärasust kannavad ja edasi viivad.

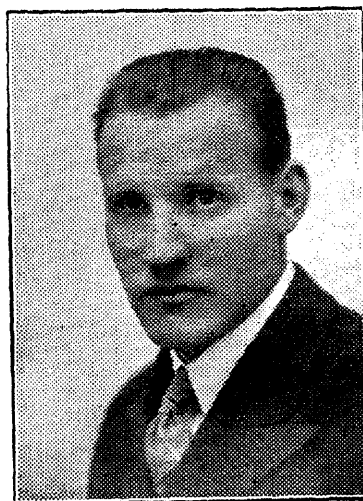
TMS ei ole kartnud raskusi. On selgesti meeles see aeganõudev, visalt edenev töö, mida tuli teha mõnede raskete, kuid väärtuslike laulude õppimise juures. Toon siin näitena vaid Kuula „Kullervo laul“, Haapalaise „Paan“, Saare „Võitluses“ ja Kodaly „Joomalaul“. Tuli higitada kümneid proove, enne kui hakkasid kumama ähmased piirjooned neist nõudeist, mida nood laulud koorile üles seadsid. Kuid vaev ei olnud asjata. See arendas lauljais kõigepealt muusika sügav-tõsiste väärtuste mõistmist, mis kandus üle ka kuulajaskonnassegi. Kuna iga uudisteos esimese kuulamise järele ei võimalda veel õietimõistmist, siis TMS oma kontsertidel on püüdnud ikka pakuda raskemaid, sisseelamist nõudvaid laule mitmel korral, kuni neid on õieti mõistetud ja hinnatud.

Ei tohi meid raskused tulevikuski kohutada. Samasuguselt, oma kindlat rada käies tuleb ka edaspidi kanda neid õilsaid kohustusi, mida meilt nõuab eesti muusikakultuuriline areng. Selleks jõudu ja edu!

E. Tubin.

*Vägevas laulus hõiskavad keeled,
Süttivad südamed, tunded ja meeled.
Paisuvas rütmis leegitse, elu,
Helgi ja kõla, me ühine leelu!*

Ala.

Arno Niitof,
koori hääleseadja 1935—1938.

Joosep Aavik,
organist, Tartu Meeslaulu Seltsi
koorijuht 1927.

Alfred Karindi,
helilooja, Tartu Meeslaulu Seltsi
koorijuht 1925—1928.

Evald Laanpere,
koori hääleseadja kuni 1934.

Hääleseadmise vajadusest koorides

Ernst Eller,
koori hääleseadja 1938.

Hää koorilaulu esimeseks eeltingimuseks on nõue, et iga kooriliige oleks suuteline täitma koori juhiseid ja korraldusi. Selleks peavad aga lauljad täielikult valitsema oma lauluorgani.

Meie tavalised laulukoorid koosnevad asjaarmastajaist, isikuist, kes vabatahtlikult kokku tulevad armastusest laulu vastu, olles seejuures sageli ilma igasuguse ettevalmistuseta ja laulukoolita. Mõned neist pole koguni võimelised üksinda laulma, kuid ära õppides oma hääle osa, suudavad siiski koos teistega koori tööst osa võtta.

On selge, et sellistel juhtudel ei piisa ainult hääst tahtest. Vaimustus võib muutuda pettumuseks — publik jääb külmaks!

Milles seisab siis viga?

Et võida täita koorijuhi nõudeid, on tarvis hääle vabastada kõigist neist pahedest ja vigadest, mis omased peaaegu kõigile algajaile, kes pole veel töötanud oma hääleseade kallal.

Kõige suuremaks selliseks paheks on laulu juures pingutatud kael. See põhjustab halba intonatsiooni, korratut hääldamist ja puudulikku sulavust.

Pingutus tekib sellest, et algaja laulja tooniandmise alul tarvitab suurema hulga õhku, see tähendab, laulab kõvemalt, kui tema häälepaelad ja kael kanda suudavad. Tekkinud pinge tõttu väheneb häälepaelte paenduvus; tõusev ülekoormatus halvab nende sulgemisvõime, ilma milleta eriti piano laulmine võimatuks osutub. Sellises olukorras, edasilaulmisel, tarvitatakse häälepaelte töölerakendamiseks järjest suuremat õhusurvet. Loomulikult suureneb ka pingutus ja kaela kokkusuurumine, mistõttu hääleandmine osutub järkjärgult raskemaks ning laul muutub kisaks, toon forsseerituks.

Nagu inimesed ei sarnane üksteisega, nii ei ole sarnased ka nende hääled, nende hääleorganid ja viimaste töötamisviisid.

Elmar Araste,
esimees 1924.

Johannes Pähn,
esimees 1924, abiesimees 1927,
revisjoni kom. liige 1925—1926,
eluaegne liige 1938.

Aarne Viisimaa,
abiesimees 1924, esimees 1925.

Osal lauljaist on hää juba looduslikult vabam kaela pingutusest kui teistel. Toon — osal lahtisem, teistel surutum jne.

Sellepärast ei ole võimalik hääleseadmiseks anda ühtlast ja kõigile sobivat retsepti. Tuleb töötada individuaalselt. Tuleb tundma õppida

iga üksiku laulja häälevigu, süveneda ta iseäraldustesse ja alles siis juhtida ta õigesse suunda.

On tõsiselt tervitatav, et meie laulukoorides järjest enam levineb hääleseadmisõue, sest hääleseadja ja kooriliikmete tõsine koostöö kindlustab suurima edu.
E. Eller.

Meie kultuur-mission

Tänapäeva ühiskondliku elu laiaulatuslikumaks ja paremini korraldatud organisatsiooniks tuleb pidada riiki. Riikidevahelised ühiskondliku elu korraldused — Rahvasteliit, Pan-Euroopa jne. ei ole seni suutnud rahuldavalt täita nendele pandud lootusi.

Riik kui sundorganisatsioon ei saa ja ei suuda rahuldada kõigi kodanike erinevaid ja mitmekülgseid huve. Need ülesanded on võtnud endale väga mitmesuguste sihtidega vabatahtlikud seltskondlikud organisatsioonid. Majanduslikke sihte taotlevate organisatsioonide kõrval on tekkinud tihe seltside võrk, mille sihid on põhimiselt ideelised, hariduslikud, või vaimseid huve harrastavad ideelis-kultuursed.

Meie kultuurorganisatsioonid haaravad oma liikmeskonna kaudu, kui mitte meie rahvastiku enamiku, siis kindlasti kandvama osa selle vaimsest juhtivast kaadrist. Põhjenduseks märgime asjaolu, et tavaliselt juhib aktiivne osa ja et juba organisatsiooni kuulumiseks on vajalik teatud aktiivsus. Organiseerumine ilma aktiivsusetta on vaevalt mõeldav. Seejuures ei tohi unustada ega alahinnata seda kasvatavat, arendavat ja juhtivat mõju, mida Selts avaldab oma liikmeskonnale ja selle kaudu ümbritsevale seltskonnale.

Kindlasti kuulub Tartu Meeslaulu Selts ideelis-kultuursete seltside hulka ja sellisena mõneski mõttes erineb teistest kultuur-organisatsioonidest ja omab oma kultuur-missiooni.

Selts ei erine teistest kultuur-organisatsioonidest ainult selle poolest, et tema sihiks on muusika ja eriti meeslaulu harrastamine, vaid ka selle poolest, et tema tegevliikmeks olek eeldab teataval määral muusikakultuuri ja võimalikult ka mõningat muusikalist haridust. Seltsi laulukoori liikmeks saab ja võib olla vaid see, kes omab koorilaulu jaoks sobiva lauluhääle, teatava muusikalise kuulmise ja on võimeline tegelikult

*Bernhard Mäelo,
abisekretär 1926 ja 1935—1937, sekretär 1937. a. alates
kuni käesoleva ajani, seltsi senior 1937.*

lauu edendamata. Selts ei lepi ainult laulu jaoks vajalikkude võimete omamisega, vaid aitab seda kultuuri viljelda diktsiooni-õpetusega ja lauljate individuaal-hääleseadega. Sellele lisanduvad loomulikult veel lauluharjutused kvaliteet-koorijuhi juhatamisel.

Ja alles põhjaliku töö ning ettevalmistuse järgi Selts saab täita oma suurima missiooni hää koorilaulu pakkumisega, nagu iseseisvate kontsertide andmine ja üksiklaulude ettekandmine tähtsamate aktuste ja muude seltskondlikkude koosviibimiste ja ürituste puhul.

Seltsi tegevuses on tema tähtsamaks ürituseks — aastapäeva kontsert. Aastapäev on moment, mil tehakse vastavad kokkuvõtted ja antakse aru tehtud tööst. Lauluseltsi seisukohalt ei hinnata tema tegevuses mitte sedavõrd neid numbreid, mis kuidagi võivad selgitada ja iseloomustada Seltsi tegevust, kuivõrd selle resultaati — kontserdi sisulist väärtust ja kordaminekut.

Meie riikliku iseseisvuse tekkimiseloo on antud laulule väärikas koht ja mõnigi kord on õigusega kinnitatud, et meie oleme endid vabaks laulnud. Nagu meie seda võime öelda mineviku kohta, niisama on see maksev ka tuleviku kohta. Püsinud on ja püsima jäävad need rahvad, kes omavad kõrgema kultuuri. Muusika on üks tähtsamaid kultuuri harusid. Soomet ja Norrat tuntaks maailmas vähem, kui neil puuduksid Sibelius ja Grieg. Ka meie heliloojate loomingu rikastamiseks aitab palju kaasa nende laulude ja viiside väärikas ettekandmine ja populariseerimine.

Selts ei ole laulukultuuri arendanud ainult kodumaal, vaid on eesti laulu tutvustanud ka välisriikides. Laulumeeste vastastikused rahvusvahelised kokkupuuted on olnud alati väga sõbralikud. Seltsil on rea välisriikide kooridega sõbralikud vahekorrad. Need vahekorrad ei ole kuidagi kunstlikult sünnitatud, vaid nad on tekkinud vabalt vabade lauluhelide saatel, muusika kaasabil, mida mõlemad pooled on mõistnud ja millest mõlemad pooled on aru saanud.

Hoolitsedes eesti laulu viimise eest välismaale Selts ei ole unustanud tutvustamast meie kuulajaskonda ka välismaade heliloojate töödega. Esmajoones märgime siin Soome, Skandinaavia, Ungari, Poola, Läti heliloojate töid. Märkida tuleks ka Seltsi tegevust kirikumuusika viljelemisel. Oma meistrite Törnpu, Kappi ja teiste nimede kõrval võime siin nimetada Bortniansky, Tšaikovski,

Mozarti, Bachi, Wagneri, Beethoveni, Cherubini ja Palestiina nimesid, s. o. alata meie tänapäeva heliloojatega ja lõpetada keskaja rooma-kat. kirikumuusika suurima arendajaga.

Esinemistega riiklikudel aktustel ja teistel tähtpäevadel koor on aidanud sisustada vastava aktuse kava. Nii on koor esinenud igal Vabariigi aastapäeva-aktusel, Eesti nädala avaaktustel, mõne sõbraliku riigi aastapäeva-aktusel jne.

Kuna koori iga ülesastumine on nii-öelda avalik esinemine, kus koori liikmed tavaliselt kannavad vormi — valget mütsi, Seltsi rinnamärki, ja enamikul juhtudel pidulikku riectust, frakki, siis paratamatult ei ole saadud unustada neid etiketi — seltskondliku kasvatus ja muid — nõudeid, mis sellega seotud. Mõningad märkused, seletused, hoiatused ja teatavatel kordadel isegi korralekutsumised ei ole ainult möödapääsematud enesekasvatuse ja endadistsipliini abinõud, vaid üsna loomulikud ja möödapääsematud Seltsi asjaajamise ülesanded. Lauluharjutustel nõutav kord aitab igas lauljas süvendada seesmise korra arenemist.

Kui meil on teada, et iga koorilaulja keskmiselt kolm korda nädalas on Seltsi teenistuses, 2 korda lauluharjutusel ja 1 kord hääleseadel, milline tööhulk suureneb kontsertide eel lisa-lauluproovide, pääsetähtede müügi, Seltsi hääks väljastpoolt korjanduste, kontsertide korralduse tehnilise töö jne. arvel ja et see kõik ei sünni ainult

Hendrik Tooming,
abisekretär 1925, esimees 1926.

Karl Kuusk,
abisekretär 1924, sekretär 1931—
—1934, rev. kom. liige 1930,
seltsi senior 1933.

Eduard Võsar,
laekahoidja 1925—1929, rev.
kom. liige 1924.

Karl Blaubrik,
varahoidja 1926—1929, majan-
daja 1930—1934, eluaegne liige.

Ludvig Haugas,
ajut. juhatuse liige 1923, abiesi-
mees 1926, esimees 1927—1928,
revisj. kom. liige 1925 ja 1935—
—1938, abiesimees alates 1938,
eluaegne liige.

Johannes Voites,
sekretär 1926.

tasuta, vaid laulja kannab veel otseseid kulusid nootide ostmise, osa hääleseade maksmise, väljaspool Tartut korraldatavate kontsertreiside sõidukulude kandmise, koosviibimiste, liikmemak-
sude, Seltsi seesmistete korjanduste jne. arvel, siis peab tõsiselt hindama seda suurt endadistsipliini ja võib isegi öelda endaohverdamistööd, millega peab tulema toime iga korralik koorilaulja.

Kui peame meeles, et Tartu Meeslaulu Selts

on vabatahtlik organisatsioon, kus iga laulja täi-
dab endale võetud kohustusi ilma ühegi välise sur-
veta ja kui meie kõige eeltoodu lisaks ei unusta,
et Seltsi põhivarast — asutajatest liikmetest ligi
pooled 15 a. vältel pidevalt on täitnud laulumeh-
kohustused, siis võib olla selge, mille poolest Tartu
Meeslaulu Selts erineb teistest kultuurorganisati-
oonidest ja milles seisab tema kultuur-missioon.

B. Mäelo.

Aleksander Vuhka,
koorivanem 1927—1937, eluaegne
liige.

Artur Kink,
sekretär 1927, seltsi senior 1936.

Ernst Kliim,
abisekretär 1929.

„Lähme suveks Soomemaale“

Juhan Tõlp,

arhivar 1934 kuni käesoleva ajani, II tenori häälerühmavanema abi 1934, rev. komisj. liige 1926, seltsi senior 1937.

Nii rahvalaul. Tartu Meeslaulu Selts peab oma häbiks ja auks ütleva, et ta veel Soomes käinud ei ole. Häbiks sellepärast, et oleme Lätis, Poolaski käinud, aga sugulaste juurde, hõimumaale ei ole ulatunud. Auks vast sellepärast, et oleme tahtnud oma kunstilise taseme tiibu suuremaks kasvatada, et oleme eneste suhtes kriitilised olnud. Teame ju väga hästi, et Soome meeskooride tase väga kõrge on, mida pidime tunnistama ka „Ylioppilaskunnan Laulajate“ viimase kontserdi puhul, kuigi see ainult vahelduva koosseisuga üliõpilaskoor on.

Ei taha hakata analüüsima, miks see nii on ja mis on selle põhjused. Käesolevat lühikest sõnavõttu luban enesel kasutada selleks, et juhtida lauluvendade tähelepanu mõningatele seikadele, mis mind on Soome suhtes huvitanud ja mis ehk mõnda teistki „hõimuhaigeks“ võiks teha.

Kui esimest korda Soome läksin, siis olin rahatud. Sai ju kooliski küll juba selgeks õpitud, mitu kubermangu seal on, kui puhas ja aus rahvas jne. Kuid oma silmaga neid merest tõusvaid laineist aastatuhandete jooksul lakutud kivimürakaid nähes, mis juba neljatunnise Tallinnast väljasõidu järele vastu hakkavad tulema, hakkad aimama, et hoopis uude ilma oled sattumas. Kui siis Kesk-Soomes suvel keskööl nii valge on, et harjumatuses uni peale ei tule; kui seal kaugel põhjapool

väga lahke ja sõbraliku rahva eest leiad, kes esimese mulje järele peaaegu cesti keelt kõneleb, milist pooliti aru saad ja ülejäänud osa ära aimad, siis on tunne, et eesti rahva mõiste on avardunud, et oled sattunud lähedal-sugulaste juurde külla, kellega seni, kahju küll, läbikäimist pole olnud.

Pean ütleva, et minule isiklikult pakkus just esimene reis küll väga palju. Mulle võidakse vastu vaielda, et, vaadake, te olete niisugune narr inimene, kes liig kergesti vaimustub ja siis kõrvuni hõimuromantikasse vajub. Et mis te siis teete, kui Berliini või Pariisi satute.

Ongi vaieldud. Aga ma olen ka tähele pannud, et kõige kangemad vaidlejad on need, kes ise Soomes pole käinud. Nad on soomlaste vastu seda tagasihoidlikumad, mida enam Soomest tulejad vaimustatud on, nad räägivad soomlaste ees kummardamisest ja soomlaste üleolevast suhtumisest meile jne. Kui nad aga Soomes ära käivad, siis toovad nad soomlaste vastu ikka soojad tunded kaasa ja otsivad edaspidi võimalusi sinna pääsemiseks.

Sellepärast annaksin küll tungivalt nõu nendele, kes veel Soomes pole käinud, sinna esimesel võimalusel minna. Reis ei ole kallis, on kergesti teostatav ja pakub unustamatuid muljeid. Kui Tartust hommikul välja sõita, siis võib õhtul juba Helsingi ilu nautida.

Võiks ütelda, et Eestis ei ole nii vaest inimest, kes kulude pärast kord Helsingi ei pääseks. Kes seda ei usu, mingi näit. jaanipäeva-paiku Tallinnasse ja vaadaku, kuidas seal laev laeva järele inimesi üle lahe sõidab, et kolm päeva Helsingis viibida. Ulesõit toimub ekskursiooni korras ja maksab ainult mõni kroon edasi-tagasi. Ka seal saab odavasti ära olla, sest ööbitakse laevas ja kasutatakse kolmanda klassi sööklaid, kus toit maitsev ja ruumid puhtad, hinnad aga peaaegu mis Tallinnas-Tartuski. Ei ole vist Tallinnas palju neid igasuguseid väikesepalgalisigi teenijaid ja töölisi, kes kas või nalja pärastki pole Helsingis käinud.

Kui nüüd üks lauluvend, ütleva minu propaganda tagajärjel, on Helsingisse või mujale Soome saabunud, siis algavad naljad, seiklused ja hädad keelega. Selgub, et saan paljudest sõnadest aru, aga paljudest ei saa ka. Ettevaatust nõuab

veel see, et mõned sõnad on samad, aga tähendus teine. Küsite näit. piima, siis antakse haput, kuna rõõskpiim „maito“ on. „Herra“ on Jumal, „siunama“ tähendab „õnnistama“ jne. Kui soomlane ütleb meie preilile, et sel „kaunis pugu“ on, siis ei tähenda see mitte, et preilil on ilus kõht, vaid ilus ülikond. Pean oma kogemuste põhjal ütlema, et kui soomlane kordki Tallinnas on käinud ja eestlane Helsingis, kuigi see käimine kestis ainult kolm päeva, siis saavad nad üksteisest asjaajamiseks küllaldaselt määralt aru, rääkides igaüks oma keelt.

Õeldakse, et inimene on nii mitu korda inimene, kui mitu keelt ta oskab. Kui see õige on, siis kahekordseks inimeseks ei ole raske saada, nähes pisut vaeva soome keele õppimisega. Tuleval kevadel tuleb Tartus Eesti-Soome järjekordne koolikongress, millest osa võtab umbes 300 soomlast. Järgmisel aastal on Soomes olümpiaad. Sinna lähevad kindlasti mitmed meiegi mehed. Lõpuks on meil kontsert-matk Soome ikka veel ees. Oleks vaja hakata soome keelega pisut tegelema.

Kuidas seda teha? Tartlasel on selleks mitmeid võimalusi. Kas ise õppides, kursuste või raadio kaudu. Oleks mõeldav veel üks moodus. Kuidas ajab esimesi vagusid soome keele õppimise alal meie noorsugu? Kirju vahetades. Tuhanded poisid-tüdrukud on kirjavahetuses juba alg-

koolis. Nad ei oska üksteise keelt ja kirjutavad oma emakeeles. Aga kui saad Soomest kirja, siis kuidas sa jääd välja uurimata, mis ta sulle kirjutab! Nii tekib pisi-tasa huvi... Ja kui inimesel kord huvi on äratatud, siis kõik muu tuleb iseenesest.

Kas ei võiks laulumehed ka seda võtet tarvitada? Nimelt mõne meeskoori liikmetega. See oleks kasulik keeleõppimise kui ka muus suhtes. Peale oma laulude oleme kõige enam Soome omi laulnud. Nad on meile lähedased. Igatahes on soome kirjandus, kunst ja teadus nii mitmekesised ja arenenud, et nad meile suudavad huvi pakkuda. Teame, et soomlased ammutavad palju Rootsist. Soome keele oskamisega avaneb meile teatava määrani terve Skandinaavia kultuuriühikond. Kuna saksa ja vene kultuurid meile praegu vastuvõetamatud on, üks sisu, teine taseme poolest, siis jääbki meile õieti Soome selleks loomulikuks ja kõigiti vastuvõetavaks maaks, kust kaudu meie Skandinaavia kõrgeid, kargeid, tõsiselt-demokraatlikke kultuurimõjusid vastu võtame.

Sooviksin, et kontsert-matk Soome võimalikult lähemas tulevikus aset leiaks ja et iga kooriliige üksikult juba varakult ühel või teisel viisil hakkaks „puhumist“ harjutama.

Olgu üks meie deviise: „Lähme suveks Soomemaale!“

J. Tõlp.

August Maaroos,
sekretär 1928, seltsi senior 1936.

Ants Org,
abilaeakahoidja 1928, seltsi senior
1935.

Johannes Koort,
abisekretär 1928, seltsi senior
1935.

15 aastat

Ühel oktoobrikuu õhtul aastal 1923 arutas „Vanemuise“ kaks meest Tartu muusikaelu, eriti meeskoori-laulu organiseerimise ja edendamise võimalusi. Nad jõudsid üksmeelsele otsusele, et kavakindla meeslaulu edendamiseks on vajalik

andeks jäeti organiseerimistöö korraldamine ja seltsi põhikirja väljatöötamine. Ajutisse juhatusse valiti esimeheks ja koorijuhiks Juhan Simm, sekretäriks ja kassapidajaks Christjan Kallas ning liikmeteks Ludvig Haugas ja Karl Schasmin. Samuti

Tartu Meeslaulu Seltsi koor asutamisaastal (1923)

luua eriorganisatsioon-selts. See jutuajamine kui otsus, pandi otsekohe sealsamas paberile. Otsuse tegijad olid maestro Juhan Simm ja nüüd manalasse varisenud põline laulumees, endise kuulsa „Kalevala“ kvarteti liige Christjan Kallas. Sellele jutuajamisele järgnevatel päevil said asja algatajatele teadaolevad Tartu laulumehed, peamiselt tol ajal „Vanemuise“ juures eraviisil teotseva ja sama Juhan Simm'i juhatusel oleva meeskoori, nn. „Sinise Varese“ liikmed järgmise kutse:

„Tartu Meeslaulu Seltsi asutamise mõttes palun Teid, hra (järgnes nimi), pühapäev, 14. okt. kell 11 e. l. Vanemuise ruumidesse läbi-rääkimisele ilmuda.

Austusega Juhan Simm.“

Esimesele koosolekule oli ilmunud 11 laulumees, kes vaimustusega kiitsid heaks esitatud

mõtte. Samas valiti ka ajutine juhatus, kelle ülesvõeti üksteiselt kohustus, et iga laulumees järgmisele koosolekule-lauluharjutusele toob kaasa kolm uut laulumees. Koosolek lõppes lauluga, milleks oli J. Kappeli „Reisija rõõm“.

Sellega oligi alus pandud Tartu Meeslaulu Seltsile. Järgneva paari nädala jooksul kasvas koor ligi 50-liikmeliseks. Asuti otsekohe avakontserdi eeltööde tegemisele. Harjutusi peeti kaks korda nädalas, mis on ka traditsiooniliseks jäänud tänaseni. Vaimustuse ja innuga asuti kontserdi kava väljatöötamisele. Ja juba 13. detsembril samal aastal toimub „Vanemuise“ saalis Seltsi avakontsert. Avakontserdi puhul võtab vanameister A. Läte „Postimehes“ pikemalt sõna, öeldes muuseas, et seltsi esimene esinemine on äratanud tähelepanu. Kooris olevat juba teatav distsipliin, kõlavus ja jõud. Eriti olevat bass õige tüse ja ei andvat vene oktivistidele palju järele. Samas ju-

Eduard Sillamaa,
arhivar 1930—1932, majandaja
1934—1936, rev. kom. liige 1933,
eluaegne liige.

August Tamm,
abiesimees 1929, esimees 1929—
—1931, kauaaegne seltsi esindaja
ELL., eluaegne liige.

Robert Joab,
abiesimees 1930—1933, I tenori
häälerühma-vanema abi 1934—
—1936, seltsi senior 1936.

hib A. Läte juba tähelepanu hääleseadele, öeldes, et üks kord nädalas peaks hääleseadele maad antama.

Sellega on seltsi esimene tuleproov — ristimine läbi. Algab juba kavakindel töö. Aasta vahetusel kinnitatakse ka ametlikult seltsi põhikiri. Pool-aasta töökavas on ette nähtud kaks kontserti — Tartus ja Tallinnas. Kontserdi puhul ütleb L. Neumann pikemas kirjutuses „Postimehes“, et koor on esitanud tüseda kava ja annab väga kiitva arvustuse kunstilise ettekande kohta. Juba tol ajal hakkas Tartu Meeslaulu Selts esitama eesti algupärast koorilaulu senini ohtralt esitatud nn. „Liedertafel-stiilis“ laulude asemel, aidates sellega kaasa rahva kunstimeele arendamisele ja omarahva loomingu propageerimisele, mida selts kuni senini pidevalt on süvendanud ja edasi arendanud. Kui tol ajal kontsertidel omaloomingu osa oli õige väike, siis käesoleval ajal on koostatud koori kontsertide kavad domineerivas osas ainult eesti helitöödest.

Koor on teiseks aastaks kasvanud 60-liikmeliseks. On organiseeritud kogukas toetavliikmete pere. Nii läheb kevadine hooaeg veel esimese vaivustuse hoos. Kavatakse üritada isegi kontsertreisi välismaale. Kevadel viibib koorijuht J. Simm välismaal, tema äraolekul on koori ajutiseks juhiks Juhan Aavik. Sügis-hooaja algul on aga kooris märgata töö-meeleolu langust. Harjutused jää-

vad hõredaks. Antakse küll kaks kontserti — ilmalik ja vaimulik, kuid koori koosseis kipub vägisi allamäge minema. Detsembriks 1924 on koori seisukord muutunud katastroofiliseks. Mitmed lauluharjutused jäävad pidamata, mitmed algavad suure hilinemisega. Korraldatakse ankeet seltsi elu seisaku põhjuste selgitamiseks, võetakse kohustusallkirju liikmetelt kooriharjutustest osavõtmise kohta jne. Nii läheb töö visalt kuni 1925. a. kevadeni. Kevadel suudetakse anda ainult vaimulik kontsert. Lahkub ka asutaja ja koorijuht J. Simm, mispärast kevadine hooaeg lõpeb juba märtsis.

Uue koorijuhi otsinguil jäädakse peatuma muusikakooli tookordse õpilase Alfred Karindi juurde, nii et sügishooaega võidi alata lootusäratavalt. Uus koorijuht pani täiel määral rõhku laulu kunstilisele väljatöötamisele, samuti seadis tema sisse koori hääleseade häälerühmade viisi. Harjutused muutusid intensiivseteks, töömeleolu tõusis ja vahepeal laialivalguma hakanud laulumeeste pere koondus uuesti seltsi ümber. Võib öelda, et koorijuht A. Karindi pani aluse uuele TMS koorile ja juba mitmeti kunstiküpsemale.

Nii tehti tööd vaikselt ja innuga kogu aasta, sest oli otsustatud kooriga mitte enne esineda, kui koor on täiesti korras. Järgmisel kevadel „Vane-muises“ antud kontsert võeti kuulajaskonna ja arvustuse poolt heakskiitvalt vastu. Kuid veel ei

olnud koori kunstiküpsus jõudnud küllalt nimetamisväärsel tasemele. Veel tuli tööd teha. Ja tehtigi. Veel poolteist aastat. Vahepeal tuli seltsil läbi elada ajutine koorijuhi kriis, nimelt A. Karindi lahkus 1927. a. kevadel koorijuhi kohalt. Tema asemel juhatas koori ajutiselt Joosep Aavik. Sama aasta hilissügisest alates asus aga endine koorijuht A. Karindi omale kohale tagasi. Pikema vaheaja järgi korraldati 1928. a. vaimulik kontsert Tartus ja paar vähemat kontserti maakonnas.

Selle mitu aastat tehtud töö tulemusena esines koor 5. aastapäeva puhul juba nimetamisväärsel kunstiküpsusega. Ja siit peale algab koori kunstiline areng tõusu suunas, mis eriti intensiivse iseloomu võttis, kui 1928. aastal lahkunud koorijuhi A. Karindi' asemele uueks koorijuhiks valiti Eduard Tubin.

Järgnevat seltsi viis-aastakut võib pidada seltsi muusikakultuuriliste sihtide ja üldise organisatsiooni järk-järguliseks väljakujundamise ajajärguks. See aeg on ehk seltsi senises tegevuses üks pingutavamaid ja töörohkemaid ajajärke. Koorijuhil E. Tubin'al ei tulnud mitte ainult jätkata juba eelmise juhi ajal alatud stabiilse ja ajakõrgusel seisva kunstilise tasemega koori väljakujundamist, vaid olla ka ühtlasi kasvatajaks koori muusikakultuurilise maitse arendajana. Samuti nõudis suurt vaeva seltsi organisatsioonilise ja majandusliku külje korraldamine. Viimati mainitud osa väljakujundamisel on suured teened kauaaegsefel seltsi juhtivatel tegelastel Ludvig Haugasel, August Tamm'el, Aleksander Laan'el, Jaan Sutt'il, Karl

Veidenbaum'il j. t., kes aatelite ja sihikindlate meestena, teadlikult ja otstarbekalt juhtisid seltsi tema väljakujundamise ja vast ka tulevast teed tähistavate aastate ajajärgul.

Kõige selle pingutava töö tulemusena või n. n. tuleproovina võiks ehk mainida koori kontsertkülaskäiku Tallinna 1932. a., milpuhul helilooja ja muusikaarvustaja Riho Päts kirjutab „Muusika-lehes“.

„... Kuulsime tartumeestelt säärast tüsedat, paljunõudlikku meeskoori eeskava, mis pole tavalisuseks... Peame kõrgelt hindama koori ja ta juhi visa püüdu pak-kuda oma eeskavaga tükikest tänapäeva muusikat. Ma julgeksin öelda, et see oli neid haruldaset väheseid meeskoori kontsert-eeskavu, mis oli puhas tavaliselt harrastatud „liedertafeleist“ ja selles avaldus E. Tubin'a ja ta meeskoori kõrge intelligents täiel määral...“

Seltsi 10. aastapäeval võidi rahuldustundega tagasi vaadata käidud teele. Organisatsioon oli rajatud kindlale, kuigi veel piiratud, alusele. Lauljate kunstimeel ja maitse enam-vähem väljakujundatud, aateline ühtekuuluvusetunne lauljaskonnas leidnud täielikku arusaamist, samuti ka seltsi osatähtsus muusikakultuuriliselt eesti laulu edendamisel ja propageerimisel.

Nüüd võis alata koori kunstiline ja organisatsiooni kindlajooneline edasiarendamine. Kui heita pilku viimasele viis-aastaku teelahkmele — peab konstateerima, et need sihid, mis selts muusikakultuuri edendamisel endale üles seadnud, ei tahaks nagu mahtuda enam vabatahtlikest liikmeist koosneva praegusaja kultuur-organisatsiooni raamesse.

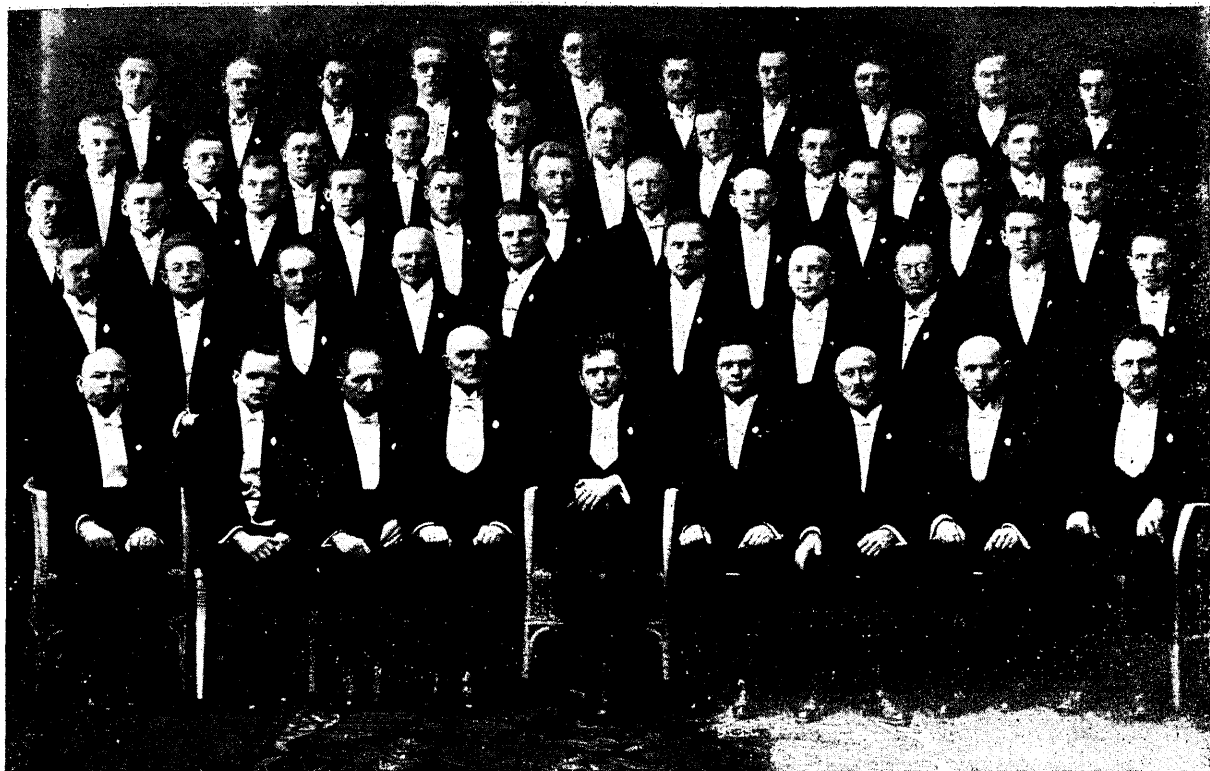
Ernst Klement,
koorivanem 1926.

Karl Uibo,
end. tegevliige, seltsi senior 1933.

Rudolf Antony,
rev. kom. liige 1929.

Tartu Meeslaulu Seltsi koor 1928

Jõudnud arusaamisele, et kõrgema laulukultuuri saavutamisel on ääretu tähtsus iga üksiku laulja individuaalsel häälekoolil, seati seltsis sisse 1935. a. alates vastava eriteadlase lauluõpetaja Arno Niitof'i juhatusel individuaalne hääleseade, mis oma intensiivsusega, arvestades siia juurde veel laulu harjutusi — on muutnud seltsi omaette väikseks laulukooliks. Ka varem töötati kooris hääleseade alal, kuid õpetus lauluõpetaja Evald Laanpere juhatusel toimus n. n. rühma hääleseadena, kuna tol ajal ei olnud mõeldavgi individuaalne hääleseade, mis alles siis võis kõne alla tulla, kui selts oli majanduslikult kindel ja lauljaskond selle tarvilikkuses teadlikule arusaamisele jõudnud.

Kõike seda tööd kunstiliste juhtide, E. Tubin'a ja A. Niitof'i juhtimisel kroonis 1936. a. Tallinnas peetud ülemaalisel meeskooride võistluslaulmisel esimese koha jagamine Eesti vanema ja tunnustatuna Tallinna Meeslaulu Seltsi kooriga.

Sellesse ajajärku kuuluvad ka kunstiliselt hästi õnnestunud kaks väliskontsert-reisi Riiga (1935) ja Varssav-Kraakovi (1937).

Kõige selle juures ei ole jätud tähelepanemata seltsi sihikindlat organiseerimistööd. Rööbiti kunstilise arenguga on kindlustatud ka seltsi majanduslikku külge. On loodud seltsi juurde naiskomitee (1935), kes seltsile tema ettevõtete läbiviimisel tõhusat abi võimaldab. Samuti on seltsi ümber koondatud, peale stabiilse koori — tegevliikmete, arvukas kogu teadlikke, kunstimeelega isikuid, moodustades seltsile nii moraalset kui ka majanduslikult väarikat toetust andva toetavliikmetekogu. 1934. a. alates on ka juhatuse abiks seltsi laiaks paisunud ettevõtete juhtimisel alaline asjaajaja.

Võib täie teadmiselega tunnistada, et kahe mehe poolt viisteistkümmend aastat tagasi ellukutsutud väikesest lauluorganisatsioonist on peale vaerikkaid otsinguid ja pingutatavat ülesehitavat tööd paisunud suur ja oma ülesannetes teadlik, laulukultuuri edasikandev lauljasvägi.

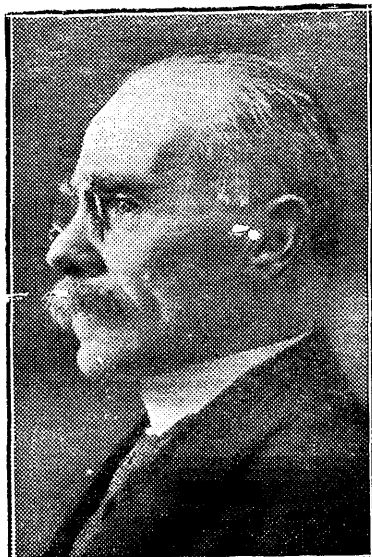
J. Äro.

*Nii tasa langevad lehed,
Nii vaikselt uinuvad mehed.*
G. Suuts.

Hans Rebane,
tegevliige, surnud 1929.

Konstantin Tärnu,
helilooja-koorijuht, seltsi au-
liige 1925, surnud 1927.

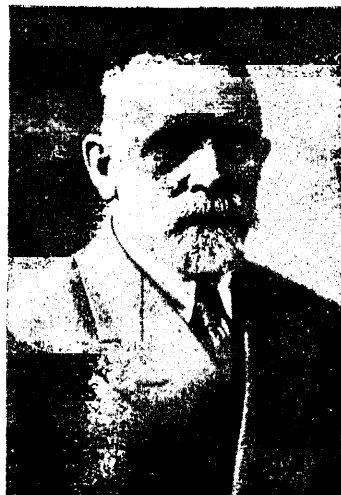
Elmar Mahl,
tegevliige, surnud 1930.

Oskar Veber,
tegevliige, surnud 1931.

Ferdinand Lambert,
sekretär 1924, abiesimees 1925,
surnud 1932.

Heinrich Ruus,
toetavliige, surnud 1933.

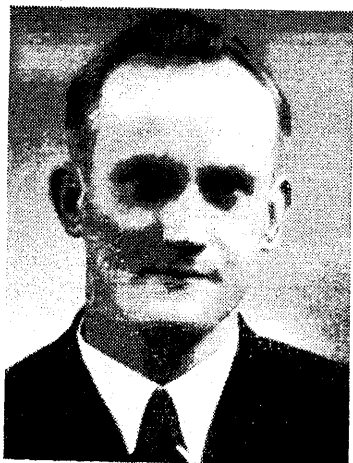
Mart Jänes,
toetavliige, surnud 1933.

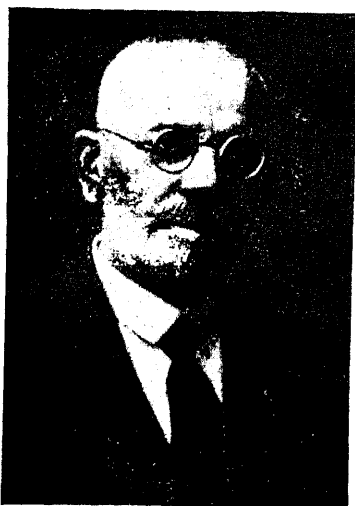
Gustav Rutopõld,
toetavliige, surnud 1936.

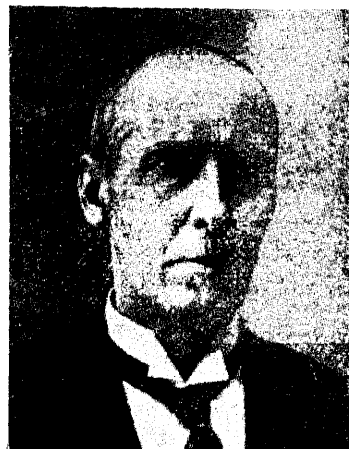
Ernst Saar,
toetavliige, surnud 1937.

Martin Klaos,
tegeвлиige, surnud 1936.

Christjan Kallas,
ajut. juhatuse sekretär ja
laekahoidja 1923, varahoidja
1924—1925, revisjoni kom. liige
1932—37, seltsi senior 1933.
Surnud 1937.

Johan Volmer,
tegeвлиige, surnud 1934.

Johannes Vihm,
toetavliige, surnud 1937.

Roman Gutmann,
toetavliige, surnud 1937.

Seitsekümmend kaks

August Leht,
abisekretär 1927, sekretär 1929, eluaegne liige.

Mu ees on meie Seltsi aasta-aruanne. Ma julgen siiski kirjutada „meie“ Seltsi, kuigi ise olen puudunud pikemat aega. Iga kord ei lähe elu nõnda nagu kavatsed. Minagi lootsin 15 aastat tagasi, kui Seltsi asutasime, et sellise asja jaoks alati aega leian. Aga... Jah, elus on ju nii palju „agaside“, ja vahel nad kasvavad vägisi üle pea.

Selles aruandes leian endagi nime tegevliikmete hulgast. Ja mul on häbi. Pikemale puudumisele vaatamata on Selts mind tunnistanud oma lapseks. Õieti oleks pidanud olema vastupidi: mina pidanuksin hoidma Seltsi kui last...

Mind huvitab aruandes eriti see osa, mis kannab pealkirja: „Meeskooori töö“. Selles on öeldud, et aasta jooksul oli 72 lauluharjutust, esinemistest kõnelemata. Seesinane 72 on lihtis arv, mis pealiskaudselt lugedes palju ei ütle. Ent ta väärrib, et teda vaatleksime lähemalt.

On kolmapäeva-õhtu, hariliku väsitava tööpäeva lõpp. Kell ligineb 1/28-le. Ning igas Tartu osas algab omapärane liikumine. Ametnik, kes büroost kaasa võttis koguka aktide-virna kodusse tööks, vaatab kella ja paneb nad kõrvale. Õpetaja tõuseb vihikute juurest. Meister lahkub töötoast, kus oli veel üht-teist teha ja ruttab end pesema. Kohtunik suleb kaaned, mille vahel on homseks määratud toimetisi. Mõisavalitseja tõmbab jalast säärega saapad, millega tuli varahommikust õhtuni rännata põldudel, hoonetes ja aias, ja rõivastub ümber. Ärimees lõpetab arvestused. Ja sõjaväelane heidab kõrvale topograafilise kaardi keeruka ülesandega. Keegi ei taha jääda hiljaks, sest see ei ole Seltsis kombeks.

Ilus ja mugav on kodus peale väsitavat töö-

Hendrik Teimann,
II tenori häälerühma-vanem 1934,
seltsi senior 1937.

Taaniel Vaigro (Süßbaum),
koorivanema abi 1936—1937, I
bassi häälerühma-vanema abi
1934 ja häälerühma-vanem
1935—1938, seltsi senior 1934.

Aleksander Loorits,
II bassi häälerühma-vanema abi
1934.

Helmut Malin,
I bassi häälerühma-vanema abi
1935—1938, häälerühma-vanem
alates 1938, senior 1938.

Voldemar Keiss,
II tenori häälerühma-vanem
1935—1937, senior 1938.

Voldemar Kartau,
I tenori häälerühma-vanema abi
1937. a.

päeva. Kella 7 ja 8 vahel on tavaliselt õhtusöögi-
aeg. Lamp põleb, pere on ümber laua koos. Ja
peale selle on nii kena külitada pisut diivanil ning
midagi lugeda. Mehed aga lahkuvad kodunt,
kaovad sügisõhtu pimedikku ning poristele täna-
vatele. Selts kutsub.

Madalate majadega jõeäärse linnaosa üle si-
rutab end 5. algkool, nagu tähiseks, et uus põlv
sellest majast peab jõudma kõrgemale praegusest.
Kas sel põhjusel ongi Selts asunud nimelt sellesse
majja? Või enam koolijuhataja vastutulelikkuse
ja hea akustikaga ilusa saali pärast? Aga siin ta
on. Ja iga mees tervitab tulles teist nagu sõpra,
nagu venda.

Töö algab. See ei ole kerge, kaugeltki mitte!
Laulud on tänapäeval ilusad, kuid keerukad. Neid
saab alles siis õieti õppima hakata, kui nad on
kõigil täiesti peas. Aga see võtab vaeva, vaeva
ja aega. Tööd kergendab see küll, et mehed on
hoolega asja juures ja mõistavad nooti lugeda.
Aga siiski sunnib imetlema koorijuhi kannatlikkust.
Miks ei ole ta käega löönud ning minema läinud
raske töö juurest, mis ei too erilist tulu ega au?
Ta ei saa! Ta ei saa, sest Selts kutsub ka teda.

Kaks tundi tihedat ja püsivat tööd. Siis on
väsinud juht ja mehedki. Siis kõlab lõpulaul.
Kella 11-ks ehk saavad nad magama, et tõusta
hommikul kell 6 ja valmistuda jälle igapäevasele
tööle. Mõni vahest ka pisut hiljem.

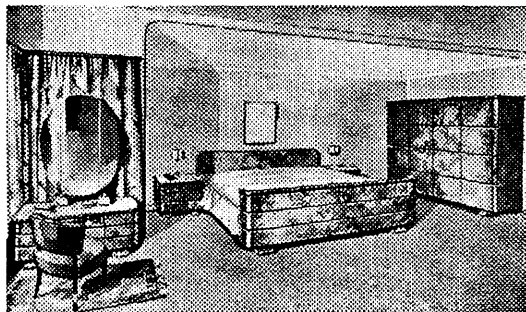
Sel aastal oli harjutusi 72. Mõnel aastal on
vahest olnud pisut enam, teisel ehk ka vähem. Ja

15 aastat on see kestnud. Mis hoiab need mehed
koos vaevale ning kuludele vaatamata?

Muistne lugu kõneleb, et inimene elas kord
paradiisis. Ja kui ta sealt välja aeti, jäi paradiis
alles, ning inimesse jäi igatsus tema järgi. Kas
on meie Seltsi siduvaks jõuks osakene sellest igat-
susest?

J. V. Jensen kirjutab, et jää-aja tulles kaotas
meie muistne esivanem oma paradiisliku maa.
Kuid inimese hinge jäi mälestus selle maa ilust
ja soojusest. Kas on Seltsi siduvaks jõuks osa-
kene sellest mälestusest?

Või ei ole sellist maad kunagi olnud? Ja meie
Selts moodustab vaid ühe kivikese sellest, millest
see maa kord ehitatakse? A. Leht.

Mööblitööstus

O. Adamson
Tartus, Riia tän. 50

Tartu Meeslaulu Selts välismaal

Muusika on rahvaste ühine keel, mis väljendub helides. Helides-muusikas aga kajastub iga üksiku rahva omapära, tema hingeelu, tema mentaliteet. Ja nii võib laulu naudinguga kuulata, ilma et kuulaja valdaks ettekantava laulu teksti — keelt. Seetõttu iga musikaalne inimene kuulab meeleldi väliskoori kontserti, mis on tõhusaks tutvustajaks vastava maa rahva ja tema kunstimeelega. Kooridele on säärased välisreisid suurteks õppetundideks; samuti omavad need reisid suurt tähtsust rahvaste üksteisele lähendamisel, sest on ju loomulik, et kontsertide korraldamist välismaal peab organiseerima kohapealne organisatsioon, mis ka erimaade kooride vastastikku loodud sidemete tõttu õigustatult kasutamist on leidnud, või jälle korraldatakse need tuntumate rahva- ja riigitegelaste protektoraadi all. Ikkagi pannakse neil puhkudel külastatava maa, või vähemalt teatava territooriumi rahvast suur osa liikuma küll suulise propaganda, kui ka ajakirjanduse kaudu. See kõik äratub huvi ja tungi lähemalt tutvuda külastaja maa, rahva ja eluga.

Kui koor tunneb, asjatundjate arvustusi ja hinnanguid ärakuulates, et tema võib küllalt väärilt esindada välismaal oma maad ja rahvast laulu alal, — ei tuleks jätta kasutamata võimalusi välisreiside teostamiseks, mis ka koori enda edas-

pidise töö seisukohalt on tervitatav, sest need reisid loovad alati teatavat elevust nii lauljaskonnas endas kui ka seltskonnas, mis omakorda annab tõuget intensiivsemalt edasitöötamiseks ja laulukultuuri kõrgemale tõstmiseks.

Tartu Meeslaulu Seltsi esimesi arglikke katseid väliskontsertreisi korraldamiseks leiame juba seltsi algpäevilt. Kui seltsi tookordne koorijuht maestro Juhan Simm 1924. aastal välismaale sõitis, oli koori poolt temale südamele pandud tasapisi eeltööd teha kontsertmatkaks ja ei mitte kuhugi mujale kui Pariisi, milline reis oleks pidanud teostuma 1925. aastal.

See julge ettevõte jäi aga teostamata, kuna koori seesmisel elus tekkisid mitmesugused murrangud.

Nüüd, tagantjärele, võib vististi selle matka ärajäämist ainult tervitada, sest vaevalt oleks koor tookord, silmaspidades organisatsiooni noorust, küllalt rahuldavate tulemustega esindanud eesti laulu. Hea laulu esitamine nõuab laulukooriga stabiilsust, pikemaajalist kooslaulu, ettekantavatesse lauludesse süvenemist ning kooriliikmete üksteisest arusaamist ja tundmaõppimist. Ainult siis omab koor ühtlase ja tervikulise kuju ning võimaldab enam-vähem kunstiküpset ettekannet.

Tartu Meeslaulu Seltsi koor 1933

Jaan Sutt,
esimees 1931—1938, rev. komisj.
liige 1926, kauaaegne seltsi esin-
daja ELL., eluaegne liige.

Elmar Lani,
abimajandaja 1936—1937, abi-
sekretär 1937 alates ja seltsi
asjaajaja 1937, seltsi senior 1936.

Aleksander Laan,
abiesimees 1929 ja 1933—1934,
revisj. kom. liige 1935 kuni käes-
oleva ajani, eluaegne liige,
kauaaegne seltsi esindaja ELL.

Uuesti kerkis ülesse välisreisi korraldamise mõte 1932. a. septembris ja selkorral juba kindlamal kujul, sest siis ehk ei olnud takistused koori kunstiliste võimete suhtes nii murettekitavad, sest koor oli muutunud stabiilseks ja oli saanud endale alalise juhi, helilooja Eduard Tubin'a — Laulude väljaõpe oli omanud juba kindla joone ja suuna. Seekord oli mõeldud kontsert korraldada Riias Eesti Vabariigi 15. aastapäeval 24. veebr. 1933. a. Kuna aga oluline on, et kohapeal oleks organisatsioon, kes kontserdi eeltööd läbi viiks, kuid seltsil tolkorral Läti lauluorganisatsioonidega sidemed puudusid, siis pöördui vastava sooviga Riia Eesti Hariduse ja Abiandmise Seltsi poole. Samal ajal hakati ka tasapisi Läti lauluorganisatsioonidega sidemete loomiseks võimalusi otsima. Lauljaskonnas oli sõiduvaimustus suur — loodi sõidufond ja asuti innu ja hoolega kava ettevalmistusele. Kuid paraku ka see hea kavatsus nurjus, sest detsembris samal aastal pidi juhatus konstateerima, et mitmekordsete järelepärimiste peale Riias mingit teadet kontserdi korraldamise asjas ei ole saadud.

Nii olid küll kokku varisenud seekordsed välisreisi lootused, kuid lauljaskond ühes seltsi juhtivate tegelastega, kelle eesotsas seltsi väsimatu esimees Jaan Sutt, kandis ikkagi lootust südames, et tuleb kord aeg, mil koor välismaale pääseb.

Kaks aastat hiljem, 1934. a. sügisel, võeti uuesti tegevuskavva Riiga sõidu küsimus. Kont-

sertreis kavatseti seekord korraldada 1935. a. jaanuaris või veebruaris. Et asi jälle ei nurjuks ja soovitud suunas areneks, komandeeriti seltsi juhatuse liige Ed. Sillamaa Riiga kontserdi korraldamise asjus kohapealsete organisatsioonidega läbirääkimisi pidama. Vahepeal oli ka jõutud sidemeid luua Läti suurima ja tunnustatuma meeskoriga „Dziedonis“, kes lahkesti kontserdi korraldamise eeltööd oma peale võttis.

Otse imestama paneb see ind ja töömeeleolu, mida koor näitas enne kontsertreisi, käies kolm, viimasel nädalal enne kontsertreisi isegi neli korda nädalas harjutustel.

Ja lõpuks täitus lauljate kauaaegne soov, sest 25. jaanuari õhtul 1935. a. astus Tartu Meeslaulu Seltsi koor 78-liikmelises koosseisus Tartu raudteejaamas vagunitesse, et alustada oma esimest välismaa kontsertreisi.

Kaks päeva Riias jäävad kaasasõitnud laulu-meestele ilusaks ja püsivaks mälestuseks. Juba Riia jaamas, kuhu koor jõudis 26. jaanuari hommikul, loodi „Dziedonis'e“ liikmetega südamlilik ja laulumehelikult soe vahekord, mis kogu Riias olemise ajal ikka enam ja enam süvenes. Peab eriti allakriipsutama ka Eesti saadik K. Menning'u väga sooja vastutulekut kontserdi korraldamise puhul.

Esimese päeva lõuna ajal asetas koor pärja Läti kuulsas Metsakalmistule Läti langenud sõjameeste ühiskalmistule, kuhu koorid „Dziedonis“ ja TMS läksid oma lippudega rivikorras. Sama

Johannes Äro, arhivar 1932—1933. I bassi häälerühma-vanem 1934, seltsi asjaajaja 1934—1937 ja alates 1938, klubiv. 1935 kuni käesoleva ajani.

Albert Otti, sekretär 1935—1937, abiesimees 1937—1938, naiskomitee esimees 1937—1938, revisjoni kom. liige 1934—1935, senior 1938.

Valdeko Kipik, abimajandaja 1925—1926, majandaja 1936 kuni käesoleva ajani, II bassi häälerühma-vanema abi 1935 kuni käesoleva ajani.

päeva õhtul oli kontsert Riia konservatooriumi saalis. Kontserdist anti esimene pool edasi ka Riia ringhäälingu kaudu. Koori tervitati kontserdil Läti kooride „Dziedonis'e“, „Dziesmuvara“, „Reiters'i“ koori, Saksa lauluseltsi „Lyra“ ning Riia Eesti Hariduse ja Abiandmise Seltsi poolt. Kontserdile järgnes bankett Läti Seltsi valges saalis, kus seltsi poolt anti „Dziedonis'ele“, kui meie kontserdi kohapealsele korraldajale, tänutäheks Eesti kann. Hoogsalt ja meeolukalt koosviibimiselt hoidsid lätlased eestlasi-laulumehi lahku-mast otse rinnaga.

Teisel päeval laulis koor külalisena eestlaste jumalateenistusel kirikus ja pääle lõunat oli koor külalisena Riia Eesti Hariduse ja Abiandmise Seltsis. Vastuvõtt seal kujunes väga südamlikuks. Kodumaalt eemalolijad olid otse pisarateni liigutatud kodumaa laulude ettekandest.

Jaama ärasaatmisele oli „Dziedonis'e“ koor ilmunud terves koosseisus. Lahkumislauluna Riia jaamas kõlas võimsalt 150 laulja suust lätlaste ja eestlaste poolt ühiselt laulduna Türnpu „Lahkudes“, mille lätlased olid tõlkinud läti keelde.

Et ka koori kunstiline külg suutis külaliste vastuvõtjaid rahuldada, — nähtub Riia lehtede arvustustest TMS kontserdi puhul.

Nii kirjutab Läti tuntud helilooja ja muusikarvustaja Jahnis Sahlits „Jaunakas Sinases“.

„... Juba esimeste palade järele saime tõe-stuse koori jõuküllusest ja distsipliinist. Programmi esimene osa oli pühendatud Eesti vanema põlve heliloojate — M. Härmann'i (Härma), Türnpu, Läte ja t.

Peab tähendama, et laulude tõlgitsemine koorijuhi poolt arenes loomulikult, ülevaatlikult. Koor jälgis juhi liigutusi tähelepanelikult ja saavutas vokaalselt paindlikku, terviklikku, distsiplineeritud esinemise. Teises osas oli antud sõna kahele Eesti (Saar, Tubin), kahele Soome (Kuula, Haapalainen) ja ühele Läti (Ahbele) heliloojale. See laulude osa osutus muusikaalselt rikkalikumaks, tehniliselt tähelepanuväärivamaks. Meisterlik faktuur oli kõigis Saare lauludes, milledes kõige elavamalt avaldus Eesti muusika rahvuslik omapära. Tubin'a „Karjaselaul“ oma värs-kuse, elavuse ja efektse väljatöötamisega paelus kuulajaid nõnda, et seda laulu tuli kooril laulda kolm korda. Programm lõppes Ahbele tujuküllase rahvalauluga. Kuid laulumehed pidid andma veel hulk lisapalasisid, milledest eriti meeldis Simm'i „Oma Saar“ ja mida kordamisel pidi kohalviibiv autor isiklikult juhatama.

Koori külaskäik saavutas vaimustatud ja ära-teenitud poolehoidu. Ettekannete hulgaga tõendas koor igakülgset distsipliini, vokaalselt hiilgust ja ka tähelepanuvast muusikalist painduvust. Lugupidamisväärne on ka häälte ühtlus, ei puudunud ka häälte kõrgust ja sügavust. Koorijuhi kontakt lauljatega oli hea. Tema liigutused kindlad, asjalikud, arusaadavad, kultiveeritud...”

„Brihva Seme“ sama kontserdi puhul kirjutab:

„... Laulud meeldisid väga ja suurem osa neist tuli korrata. Arusaadav, laulud võisid meeldida suurepärase interpretatsiooniga ainult nii, nagu neid esitas Ed. Tubin'a juhatusel Eesti meeskoor. Ed. Tubin on peeneturundeline koorijuht, kes hästi tõlgitseb ja toob esile iga laulu iseloomu ja tema muusikaalse joone. Koori koosseis on rikkalik ja valitud. On täiskõlalised bassid ja tenorid. On saavutatud suurepärase nuanseerimise võime ja häälte ühtlus. Koori saavutused olid suurepäraseid...”

Edasi, Riia hommikuleht „Rihti“ ütleb:

„Tartu meeskoor avaldas ennast kui jõuline üksus, olles valmis raskematele ülesannetele. Arvuliselt suur, rikas kõlavatelt häältelt. Koor võib eriti uhkustada nii haruldase varandusega — täiskõlaliste tenoritega. Kui meie koorides on domineerivaks elemendiks lüürika, siis Eesti üksuses valitseb pea-

miselt julge, mehine, ülespoole tungiv vaim, mis eriti avaldus jõulises fraseerimises. Kuulates koori kerkib esile muusikalise joone ühtlus, sale voolavus, mis kunagi ei varise kokku, ei jagune liialt väikestesse kõrvalosadesse. See oli koorijuhi E. Tubin'a teene, kelle isikus on koor leidnud tubli juhi. Laulus domineerib laialdane hingamine, jõuline dünaamika, mis läbi põimitud Eesti rahva omapärasustega. Seda omapärasust ei näe meie mitte ainult muusikalises ainestikus, seda näeme ka koori iseloomus, mis oma põhialustes küllalt erineb meie koori kunstivõtetest..."

Vene leht „Segodnja“ ütleb:

„Igakord, kui meie kohtume külalistega Eestist, üllatab meid erakordne distsipliin, kõrge koori kultuur, tuline andumus laulule. Eriti kuulub see meeskooridele. Tartu Meeslaulu Selts — see on suur, kui painduv ja liikuv mänguriist, rikas kõlalisel, dünaamiliste võimalustega, kord kiirgav ja ähvardav, siis hellitav, uinutavalt pehme. Koorijuht, helilooja E. Tubin, ei taha arvestada väliste efektidega, kuid on saavutanud täieliku kontakti kooriga. On tehtud suurt tööst, kuid mitte mehaanilist, vaid teadlikku, vaimustavat tööd.“

Riia saksa leht „Rig. Rundsch.“ kirjutab:

„Juba kava esimeste numbrite puhul kostis kõrvu helliline terviklikkus ja rütmiline struktuur. Siin laulis üks suu ja üks hing täitis kogu eeskava. Ikka ja jälle üllatas meid koori suurepäraline distsipliin. Sellega juhataja E. Tubin pälvis kõige suurema kiituse, sest ainult subtiilse kujundamisvõime ja jõurikka kunstitahtega talent valitseb nii piiriltult mitmesugusest materjalist koosnevat koori. Samuti lasid kava üksikud numbrid märgata koorimeistri kindlat kätt ja peent pilku. Kaunistest lauludest pääsesid eriti mõjule mõned eesti heliloojate tööd (Tobias, Törnpu, Läte, Saar, Härma).“

Teiskordne väliskontsertreisi korraldamise küsimus kerkib päevakorra 1936. a. suvevaheajal. Nimelt, laulumehed, korraldades kitsamates ringides omavahelisi nädalalõpu väljasõite, panid mõtte liikuma, et järgneval aastal tuleks kor-

raldada järjekordne välisreis. Seati koguni üles devii: Üle kahe aasta koor kord välismaale. Maa valikus langes liisk Poolale. Põhjenduseks oli asjaolu, et eelmisel aastal Tartut külastanud Varsavi lauluselts „Harfa'ga“ olid seltsil soojad sidemed, samuti oli neilt ametlik kutse küllasõiduks.

Seltsi üldkoosolekul võeti vastu põhimõtteline otsus väliskontsertreisiks Poola. Aja suhtes jäädi peatuma 1937. a. veebruari kuule, s. t. Eesti Vabariigi aastapäevale. Sõidu sihtpunktiks määrati Varssav. Novembri lõpul 1936. a. läkitatigi vastav kiri Poola laulumeele Varssavi, ühtlasi astuti kohapealse Eesti-Poola Ühingu kaudu, toetatavliikme, Poola konsuli vandeadv. J. Sepp'a lahel kaasabil sidemisse Poola-Eesti Ühinguga Varssavis. Seati kokku kulude kalkultatsioon, mis pani nii mõnegi mehe pead vangutama. Optimistlikumad aga hõiskasid, et kui juba Varsavi sõita, siis võib ka edasi sõita Krakovi. Viimane mõte leidis küll tugevat opositsiooni, just kartusest kulude eest, kuid lõpuks lasksid ka araverelisemad endid veenda edasisõidu otstarbekuses. Sest kui sa juba kord pikal teel oled — siis jaamavahe või paar ei tohiks otstarbekuse ja huvitavuse suhtes aineliselt ülesamatuid raskusi tekitada. Nii teatigi lisaks eelmisele kirjale ka Krakovis kontsertreerimise soovist.

Kirjad saadetud — algas ootepalavik. Tasapisi hakati ka korraldama koori kunstilist ettevalmistust.

Elmar Einasto,
sekretär 1934—1935, seltsi senior
1937.

Martin Alaots,
abiesimees 1934—1937, senior
1938.

Evald Tendre,
revisjoni kom. liige 1930—1934 ja
1936—1937 ja alates 1938, senior
1938.

Möödusid jõulud, uus-aasta, kuid Poolast vastust ei saabunud. Juba kadus lootus seekordseks välisreisiks. Järsku aga, jaanuari kuu keskel saabus kiri „Harfa’lt“, et nemad on nõus kontsertide kohapealseid eeltöid oma peale võtma ja ühtlasi teatavad, et meile on nende poolt reserveeritud Varssavi Konservatooriumi saal kontserdiks 23. veebruariks ja esinemine Varssavi Ringhäälingus 24. veebruaril Eesti Vabariigi aastapäeva puhul.

Nüüd seisti raske küsimuse ees. Kas võtta meelitatav pakkumine vastu, või silmaspidades lühikest ettevalmistusaega, loobuda sellest reisist. Võitis aga seegi kord optimistlikum rühm ja sõidu ettevalmistus algas täie hooga. Murettekitav oli reisi ainelise külje korraldamine. Vastavatele ametlikkudele asutustele saadetud toetuspalved jäid tagajärjeta. Nii tuli liikmeskonnal ka selle külje eest hoolitsema hakata. Suurel määral aitas kaasa Tartu seltskonna heatahtlik ja soe suhtumine seltsi üritusse, ja kontsertreisi aluseks oli eelarve tasakaalustatud. Sõidukorralduses oli kindel distsipliin maksma pandud. Oli määratud juhatusel abiks sõidujuht (E. Lani), kelle õlgadel lasus sõidukorralduste ja üldise kava läbiviimine.

Ja 22. veebruaril 1937. a. asuti teele kõige optimistlikumas meeleolus seltsi teiskordsele välisreisile.

Peab ütleva, et seda soojust ja tähelepanekust, millega koori tema Poolas olemisel vastu

võeti, ei julgenud loota isegi meie „suur-optimistid“.

Juba Poola-Läti piirijaama Turmont’i jõudes leidis koor eest südamliku vastuvõtu sealse jaama ülema poolt, kes muuseas ka ise oli „Harfa“ liige. Varssavi peajaamas oli kooril vastas Eesti saadik E. J. Markus ja saatkonna atašee A. Koern, kes mõlemad meie kontsertide korraldamise ja organiseerimise asjas tunnustatud abi andsid, „Harfa“ koor terves koosseisus, eesotsas koorijuhi prof. Lachmann’iga ja Poola-Eesti Ühingu juhtivamad tegelased eesotsas kolonel Rusin’iga. Samas öeldi vastastikkuseid tervitusi ja lauldi tervitus-laule. Jaamast siirduti St. Bathory gümnaasiumi turistide kodusse, kust ümberriietumise järgi sõideti konservatooriumi, kus toimus kontsert. Kontserdile järgnes bankett koori auks. Banketil presideeris minister Korsak.

Järgmisel päeval oli ette nähtud pärjapanek koori poolt Tundmata Sõduri hauale, muuseumide külastamine ja linna vaatamisväärsustega tutvumine. Vahepeal seltsijuhatus kirjutas nimed Poola presidendi külalisraamatusse. Hiljem külastati kad. marssal J. Pilsudski residentsi — Belvedere lossi. Lõuna oli korraldatud koorile Poola-Eesti Ühingu poolt Välisministeeriumi ametn. saalis. Öhtul esineti Varssavi Ringhäälingus ja enne ärasõitu Krakovi oldi külas Eesti saadiku juures.

Otse imestama paneb, kuivõrd peensusteni ja minutipealse täpsusega oli poolakate poolt korraldatud lühikene Varssavis viibimisaeg.

Johan Vilt,
tegevliige, senior 1935.

Jaan Viira,
II bassi häälerühma-vanem alates 1934, eluaegne liige.

Johan Tiikmann,
rev. kom. liige 1927—1929, eluaegne liige.

Albert Freibach, koorivanem alates 1937 ja I tenori häälerühma-vanem 1935. a. alates, seltsi senior 1935.

Voldemar Lumi, abimajandaja alates 1937, naiskomitee esimees alates 1938.

Elmar Maanvere, arhivar 1933—1934, seltsi senior

Sama, või veelgi südamlikumaks kujunes vastuvõtt Krakovis. Poola ja Eesti rahvusvärvi-dega kaunistatud vaksalis oli koori tervitamas Krakovi linna esindus ühes kooride esindajate ja orkestriga. Jaamast siirduti peale lühikest hommikueinet jaama einelauas moodsasse turistide kodu. Peale lühikest puhkust järgnes linnaga tutvumine, millest erilist huvi äratas endine Poola kuningate residents Vaarei loss ja lossi kirik, kus puhkas ka marssal J. Pilsudski põrm. Koori poolt asetati vaikselt pärg sarkofaagile. Ka siin oli Poola-Eesti Ühingu poolt korraldatud lõuna. Hiljem oli vastuvõtt Krakovi linna presidendi dr. H. Kaplicki poolt. Õhtul anti kontsert Krakovi Stary teatris. Kontsert kujunes eesti laulmeestele üheks meeldejäävamaks. Juba peale koori lavale ilmumist ja ametliku osa lõppu hüüdis publik linnapresidendi ettepanekul kolmekordse „Elagu Eesti“. Siin tundus, et helides ei ole keelt — iga laulu järel suurenes aina vaimustus, mis kontserdi lõppedes edasikandus ka tänavale, kus Akadeemiline Meeskoor Tartu mehi veelkordsest lauluga tervitas, millele eestlased vastasid „Meeste lauluga“.

Veel sõbralikumaks kujunes Krakovi Akadeemilise Meeskoori ja meie vahel toimunud täiesti juhuslikul koosviibimisel „Raekoja keldris“.

Järgmisel hommikul külastas koor Krakovist eemalolevat kuulsat Vielicka soolakaevandust, kus isegi 100 meetri sügavusel koor laulu ära laulis.

Peale lõunat oli ette nähtud koori tagasisõit kodumaale. Nii Krakovist kui ka Varssavist saadeti Eesti laulumehed ära lauludega. Siin kohal võiks veel tähendada, et isegi jaamad, mida pidime läbistama koju sõidul — olid dekoreeritud lippudega.

Et ka kunstiline külg igati õnnestus, nähtub arvustusist meie kontsertide kohta nii Varssavis ja Krakovis, milledest mõningaid siinkohal ära toome:

„Gazeta Kaliska“ (Varssav) 28. II. 37.

„Tartu Meeslauluseltsi koori kavas, mis oli koostatud mitmest seisukohast vaadatuna huvitava brošüürina, loeme kohe alguses lause: „Laul ja eestlane, need on kaks lahutamata sõpra.“ See ilmneb selle suurepärase koori juures peaaegu igas taktis. Energilise ja temperamentse muusiku juhatusel, missugune on hr. Eduard Tubin ja esmajärgulise baritonisti hr. A. Niitofi kaasabil, kes tegeleb selle koori individuaalse kui ka hulgalise hääleseadega, saavutavad Tartu lauljad otse haruldase pretsisiooni ja subtiilse ettekande. Intonatsiooni puhtus ja dünaamiliste varjundite rohkus, mille juures ei avaldu ühtki liialdust selles mõttes, peavad kuulajas lihtsalt äratama imestust. Koor kandis ette rea eesti heliloojate laule, äratades siirast vaimustust arvukalt kokutunud kuulajaskonnas, kes avaldas sellele suurepärasele laulumeeskonnale sooja sümpaatiat, mida see ka täiesti väärrib.“

M. Skoluba.

„ABC“ (Varssav) 28. II 37 — Muusikaline nädalaringvaade.

„... Peale selle esines Konservatooriumi saalis oma ettekannetega Tartu Meeslaulu Selts, 70-mehest koosnev meeskond tuntud Eesti helilooja Eduard Tubina juhatusel. Eesti koor kandis ette väga muusikaalselt ja kõrge kunstitaseme kohaselt pika rea oma rahvuslikkude autorite helitöid.“ Michail Kondracki.

„Wiecor Warszawski“ (Varssav) 4. III — Muusikaline kroonika.

„... Võib olla ei ole üheski teises riigis laul niisuguseks „rahvuslikuks instituudiks“, nagu Eestis.

Eestlaste juures on lauluarmastus tihedalt seotud nende isamaa-armastusega, kuna kogu rahvast haaravad lauljate organisatsioonid olid esimesteks organisatsioonideks, millest võrsus iseseisvuse mõtte algatus. Peale asjaarmastuse ja püsivuse töös peab küll vist peaaegu kogu rahvas olema haruldaset muusikaalne, sest Eesti koorid, nii mees- kui ka segakoorid — imponeerivad lihtsalt oma intonatsiooni laitmatu puhtusega. Konservatooriumi estraadil nägime seekord umbes 80-liikmelist koori nende suurepärase juhataja hr. Eduard Tubina juhatusel. Raske on kirjeldada, kui kaunis on selle koori hääle kõla, mis nähtavasti pole mitte ainult loomupoolest ilusad, vaid ka hästi seatud, — ühtlasi loomulikud ja maitseka fraseerimisega, väga subtiilsed dünaamilistes varjundeis. Kogu kava koosnes Eesti heliloojate loomingust. Arvukalt kokkutulnud kuulajakonna poolt said lauljad soojade kiiduavalduste osaliseks, millega ühines siiras imetlus nende kunstilisele tasemele kui ka elav sümpaatia Eesti rahva vastu.”

Fr. Brzezinski.

„Express Poranny” (Varssav) 26. II.

„Teisipäeval kontsertreeris Konservatooriumi ruumes suurepärase meeskoor Tartust („Tartu Meeslaulu Selts”).

See pole esimene eesti koor, kellega me tutvume, sest mineval aastal kuulsime endi juures meeslaulukoori Tallinnast. Need kaks esmajärgulist jauljaskonda tunnistavad Eesti kõrgeist koorilaulukultuurist, sest Eestis armastatakse ja hinnatakse laulu ning antakse talle aukoht rahva elus. „Laul ja eestlane, need on kaks lahutamata sõpra” — tähendatakse viimase kontserdi eessõnas. Ja tõepoolest peab laulu armastama, et laulda nii ilusasti, nagu eestlased, niisuguse innuga ja nii kunstipäraselt. See koor pole mitte ainult hästi distsiplineeritud ja kokku lauldud, vaid ka haruldaset paindud ja õrnatundeline, dünaamiliselt kui ka väljenduseliselt alistuv ja subtiilne nüansseerimises. Ta on kahtlemata heades kätes: teda valitseb esmajärguline muusik, hr. Eduard Tubin, Tartu teatri „Vanemuise” dirigent ja helilooja, kui arvestada tema loomingust, mida võisime kuulda kontserdil. Kuid ilma aastaid kestnud tööta oleks võimatu saavutada niisugust täielikkust — ja tõepoolest, see koor tegutseb juba 1923. a. peale ja tema esimesed algrakud ulatuvad isegi

1914. aastasse. Lisame juurde, et koori koosseis on püsiv, mis on võimaldanud iga üksiku hääle seadmist ja sealt see haruldaset ilus kooslauu kõla. Kontsert koosnes eranditult Eesti heliloojate loomingust.

„Kurjer Warszawski” (Varssav) 24. II.

„Jälle on meie juurde jõudnud põhjast esmajärguline laulumeeskond — seekord Eestist, Tartust...”

Eilne Tartu Meeslaulukoori Seltsi esinemine näitas selgesti, et Eestis ei asuta mitte ainult „südamega” kultuureesmärkide saavutamisele, vaid kunstilise kaalutlusega, korra ja distsipliini nimel täie arusaamisega maksimumidest, mis on hädatarvilik hulgaliselt ettevõtteis: hädavajadus pühendada üksiku huvisid üldsuse kasuks.

Ilusaid momente oli mainitud kooris — praegu nimetatud vooruste kõrval vaimustusime palju teistestki voorustest, mida esitati kuulajakonnale tõelise asjatundlikkusega, vaimustusime haruldaset kindlalt võetud akordidest, pianodest, rafineeritult kasutatud fraseerimise subtiilsusest, kooskõla tihedusest, suurepärasest diktsioonist. Siinkohal avaldame eesti lauljaskonna juhile, Eduard Tubin’ale, meie suurima tunnustuse.

Eilse koorilaulu kava koosnes eranditult teenekate ja juhtivate eesti vanema kui ka nooremapälv heliloojate loomingust, kes on hea muusikalise haridusega ja kogunud oma kutsealal. Peab mainima järgmiseid: Läte, Härma (naiskomponist), Simm, Tärnpu, Eduard Tubin, Saar, Oja, Kapp, Tobias, Lüdigi.

„Czas” (Varssav) 28. II. Tartu Meeslaulu Seltsi kontsert Krakovis.

Eesti koori kontsert kujunes Poola-Eesti sõpruse manifestatsiooniks. ... Kontserdil esitatud teosed on eranditult Eesti heliloojate kompositsioonid. Kõik koorilaulud omavad omapärase koloriidi ja tundealaadi, mis võrsub eesti rahvavaimust. Koor on esmajärguliselt kontsertreerimiseks ette valmistatud. Dünaamilised efektid olid asjatundlikult läbi viidud ja andsid tõenduse lauljaskonna vilumusest.

Juht, hra Tubin on paenduv, muusikaalne juht, kunstniku temperamenti ja vastava muusikalise eelharidusega.

Koori kontsert jättis meile haruldaset hea mulje.

J. Äro.

Voldemar Kliimand,
sekretär 1930—1931.

Villem Voore,
abisekretär 1935.

Egon Nurmet,
end. tegevliige, senior 1934.

15 aasta tegevusest

Kontserdid:		
1.	13. XII. 1923.	Tartus. Konts. „Vanemuis.“
2.	9. V. 1924.	„ Konts. „Vanemuis.“
3.	18. V. 1924.	Tallinnas. Konts. „Estonias“.
4.	2. XI. 1924.	Tartus. Kontsert jumalateenistus Peetri kirikus.
5.	21. XI. 1924.	„ Konts. „Vanemuis.“
6.	15. II. 1925.	„ Vaimulik kontsert Pauluse kirikus.
7.	23. IV. 1926.	„ Konts. „Vanemuis.“
8.	3. VII. 1926.	„ Konts. „Bürgerm.“
9.	20. III. 1927.	„ Kontsert-jumalateenistus Peetri kirikus.
10.	16. V. 1928.	„ Kontsert „Vanemuises“.
11.	17. VI. 1928.	Palamusel. Vaimulik kontsert Palamuse kirikus.
12.	„	„ Kontsert Palamuse Tuletõrje Seltsis.
13.	24. VI. 1928.	Kambjas. Vaimulik kontserti Kambja kirikus
14.	26. X. 1928.	Tartus. 5. aastapäeva kontsert „Vanemuises“.
15.	17. XI. 1928.	Võrus. Kontsert „Kandles“.
16.	18. XI. 1928.	Valgas. Kontsert-jumalateenistus Valga kirikus.
17.	„	„ Kontsert „Sädes“.
18.	24. III. 1929.	Tartus. Vaimulik kontsert Pauluse kirikus.
19.	31. III. 1929.	„ Kontsert-jumalateenistus Peetri kirikus.
20.	9. V. 1929.	Valgas. Kontsert-jumalateenistus Valga kirikus.
21.	„	„ Kontsert „Säde’s“.
22.	18. VIII. 1929.	Sangastes. Vaimulik kontsert Sangaste kirikus.
23.	„	„ Kontsert Arimäe Haridusseltsis.
24.	1. XI. 1929.	Tartus. 6. aastapäeva kontsert „Vanemuises“.
25.	31. I. 1930.	„ Rahvakontsert „Vanemuises“.
26.	25. V. 1930.	Nõos. Kontsert.
27.	29. VI. 1930.	Tartus. Kontsert Saksa teatris.
28.	3. VIII. 1930.	Äksis. Kontsert-jumalateenistus Äksi kirikus.
29.	„	Voldis. Kontsert Voldi Tuletõrje Seltsis.
30.	21. XI. 1930.	Tartus. 7. aastapäeva kontsert „Vanemuises“.
31.	24. IV. 1931.	„ Soome laulude konts. „Vanemuises“.
32.	19. XI. 1931.	„ 8. aastapäeva kontsert „Vanemuises“.
33.	27. II. 1932.	Tallinnas. Kontsert „Estonias“.
34.	29. IV. 1932.	Tartus. Kontsert „Vanemuises“.
35.	9. XII. 1932.	„ 9. aastapäeva kontsert „Vanemuises“.
36.	24. III. 1933.	„ „Kontsert „Vanemuises“.
37.	9. IV. 1933.	„ Vaimulik kontsert Ülikooli kirikus.
38.	13. VIII. 1933.	Ilmjärves. Kontsert-jumalateenistus ap. õigeusu kirikus.
39.	„	Sangastes. Kontsert Sangaste Põllumeeste Seltsis.
40.	19. XI. 1933.	Tartus. 10. aastapäeva kontsert „Vanemuises“.
41.	27. I. 1934.	Petseris. Kontsert-jumalateenistus Petseri kirikus.
42.	„	„ Kontsert Petseri Malle saalis
43.	28. I. 1934.	Võrus. Kontsert „Kandles“.
44.	16. IV. 1934.	Tartus. Konts. „Vanemuis.“
45.	29. VII. 1934.	Alatskivil. Kontsert.
46.	25. VIII. 1934.	Tartus. Kontsert Saksa teatris.
47.	26. „	„ Kontsert Saksa teatris.
48.	23. XI. 1934.	„ 11. aastapäeva kontsert „Vanemuises“.
49.	26. I. 1935.	Riias. Kontsert Konservatooriumis.
50.	15. III. 1935.	Tartus. Kontsert „Vanemuises“.
51.	20. IV. 1935.	„ Kontsert-jumalateenistus Pauluse kirikus.
52.	4. VIII. 1935.	Ropkas. Kontsert Ropka Tuletõrje Seltsis.
53.	11. VIII. 1935.	Haaslaval. Kontsert Haaslava Karskusseltsis.
54.	18. VIII. 1935.	Vapramäel. Vabaõhu-kontsert.
55.	16. XI. 1935.	Tartus. 12. aastapäeva kontsert „Vanemuises“.
56.	18. I. 1936.	Rakveres. Kontsert Rakvere Käsitöölise Seltsis.
57.	19. I. 1936.	„ Kontsert-jumalateenistus Kolmainu kirikus.
58.	„	Tapal. Kontsert-jumalateenistus Jakobi kirikus.
59.	11. IV. 1936.	Tartus. Kontsert-jumalateenistus Pauluse kirikus.
60.	24. IV. 1936.	„ Konts. „Vanemuis.“
61.	2. VII. 1936.	„ Vabaõhu-kontsert „Vanemuise“ aias.
62.	20. XI. 1936.	„ 13. aastapäeva kontsert „Vanemuises“.

63. 23. II. 1937. Varssavis. Kontsert Konser-
vatooriumis.
64. 24. II. 1937. „ Kontsert Ringhäälingus.
65. 25. II. 1937. Krakovis. Kontsert Vanas
teatris.
66. 12. III. 1937. Tartus. Kontsert „Vanemui-
ses“.
67. 27. III. 1937. „ Kontsert-jumalateenistus
Pauluse kirikus.
68. 1. VIII. 1937. Palamusel. Kontsert-jumalate-
teenistus Palamuse
kirikus.
69. „ Roelas. Kants. Roela Rahva-
raamatukogu seltsis.
70. 15. VIII. 1937. Kanepis. Kants.-jumalatee-
nistus Kanepi kirik.
71. „ „ Kontsert Kanepi Laulu-
Mängu seltsis.
72. 26. IX. 1937. Viljandis. Kontsert-jumalate-
teenistus Pauluse ki-
rikus.
73. „ „ Kontsert „Koidu“ saa-
lis.
74. 19. XI. 1937. Tartus. 14. aastapäeva kont-
sert „Vanemuises“.
75. 16. III. 1938. „ Oratoorium. 'Re-
quiem'. „Vanemui-
ses“ (koos Tartu
Naisl. Seltsiga).
76. 20. III. 1938. „ Oratoorium „Requiem“
Pauluse kirikus (koos
Tartu Naisl. Seltsiga).
77. 16. IV. 1938. „ Kontsert-jumalateenist-
tus Pauluse kirikus.
78. 26. V. 1938. Põlvas. Kontsert-jumalatee-
nistus Põlva kirikus.
79. „ „ Kontsert Põlva Rahva-
hariduse seltsi saalis.
80. 31. VII. 1938. Puhjas. Kontsert-jumalatee-
nistus Puhja kirikus.
81. „ Rannus. Kontsert-jumalatee-
nistus Rannu kirikus.
82. „ Rõngus. Kontsert-jumalatee-
nistus Rõngu kirikus.
83. „ Elvas. Kontsert Elva Vabat.
Tuletõrje Ühingus.
84. 19. XI. 1938. Tartus. Kontsert-jumalatee-
nistus surnute mäles-
tamisel Peetri kirikus.

Esinemised:

Koor on viieteistkümneme aasta jooksul esinenud riiklikel tähtpäevil, laulupidudel, vastuvõttudel ja heakstegevatel pidudel — 107 korda. Selle hulgas on koor osa võtnud: 9., 10. ja 11. üldlaulupeost Tallinnas 1928., 1933. ja 1938. a. Tartumaa laulupeost 1926., 1930. ja 1935. a. I vaimulikust laulupäevast Tartus 1930. a. Sakalamaa laulupeost Viljandis 1931. a. Põhja-Viljandimaa laulupäeval Põltsamaal 1934. a. 1., 2., 3. ja 4. ülemaalistest meeslaulupäevadest Tallinnas, Pärnus, Haapsalus ja Tallinnas 1933., 1934., 1935. ja 1936. a.

Muu tegevus:

15. a. jooksul on peetud 1010 lauluharjutust, millest osavõtt on olnud keskmiselt 68%.

Hääleseade harjutusi on peetud alates 1935. a. kokku 781 tundi.

Koor on selle aja kestel õppinud ja ette kannud 241 helitööd.

Seltsi koosolekuid on peetud 27 ja juhatuse koosolekuid 350.

Daniel Õunapuu,
toetavliige, senior 1935.

Villem Kuusloo,
toetavliige, senior 1934.

Karl Käppa,
end. tegevliige, senior 1934.

Seltsi liikmeskond 1923—1938.

Auliikmed

Aavik, Juhan, prof., Tallinna Konservatooriumi direktor (1934)

Härma, Miina, helilooja, Tartu (1924)

Kapp, Artur, prof., Tallinna Konservatooriumi õppej. (1937)

Läte, Aleksander, helilooja, Tartu (1925)

Saar, Mart, helilooja, Suure-Jaani, Hüpassaare (1933)

Simm, Juhan, helilooja, teeneline dirigent, Tartu (1928)

Surnud auliige.

Türnpu, Konstantin, helilooja-koorijuht. Valitud 1925.
† 1927.

Aukoorijuht

Simm, Juhan, helilooja-muusikajuht (1938)

Koorijuhid

Aavik, Joosep, organist (1927)

Karindi, Alfred, helilooja-organist (1925—1927, 1928)

Simm, Juhan, helilooja-muusikajuht (AL*) — 1925)

Tubin, Eduard, helilooja-muusikajuht (1928. a. alates)

Tegevliikmed

Alaots, Martin, mag. pharm. (1934)

Allesaar, Alfred, täheladuja (1933—1936)

Annast, Hugo, üliõpilane (1927—1929)

Annok, Julius, üliõpilane (1924—1929)

Annok, Voldemar, ärijuht (1924—1924)

Annus, Karl, käsitöölaine (192—1929)

Antony, Rudolf, raamatupidaja (1924—1930)

Arand, Endel, õpetaja (1930)

Araste, Elmar, õpetaja (AL—1926)

Arrak, Arnold, installator (1930—1934)

Assor, Aleksander, täheladuja (1933—1936)

Blaubrik, Karl, drogist (AL)

Bloom, Arnold, üliõpilane (1924—1929)

Brett, Karl, installator (1930)

Doom, Edgar, majaomanik (1930—1936)

Einasto, Elmar, koolijuhataja (1924—1927, 1933).

Freibach, Albert, majaomanik (1934)

Fuchs, Bernhard, tööstur (1933—1935)

Golubev, Aleksander, ehitusettevõtja (1934)

Hablits, Edgar, tehnik (1925—1928, 1933—1933)

Hablits, Karl, raamatupidaja (1927—1928, 1933—1934)

Haugas, Ludvig, pol. abikomissar. (AL)

Hansen, Leopold, näitleja (1924—1924)

Hansen, Richard, kaitseväel. (1933—1935)

Hermann, Leander, üliõpilane (1930—1931)

Hunt, Udo, ametnik (1934—1936)

Ilves, Mihkel, raamatupidaja (1926—1931)

Joab, Robert, velsker (1926)

Jooneste, Enn, joonestaja (1928—1934)

Jägala, Endel, näitleja (1931)

Jänes, August, politseiametnik (1927)

Jõgi, Aleksander, postiametnik (1928—1928)

Jõgi, Jüri, käsitöölaine (1936)

Kallas, Christjan, raamatupidaja (AL—1937) †

Kalle, Boris, äriteenija (1936)

Kangro, Eduard, majaomanik (1935)

Kangro, Valdeko, õpilane (1937)

Kannukene, Robert, kirikuõpetaja (1928—1936)

Kansvei, Arved, õpetaja (1933)

Karell, Ulrich, dotsent (AL—1924)

Karell, Johan, õpetaja (AL—1924)

Karin, Karl, kaitseväelane (1931)

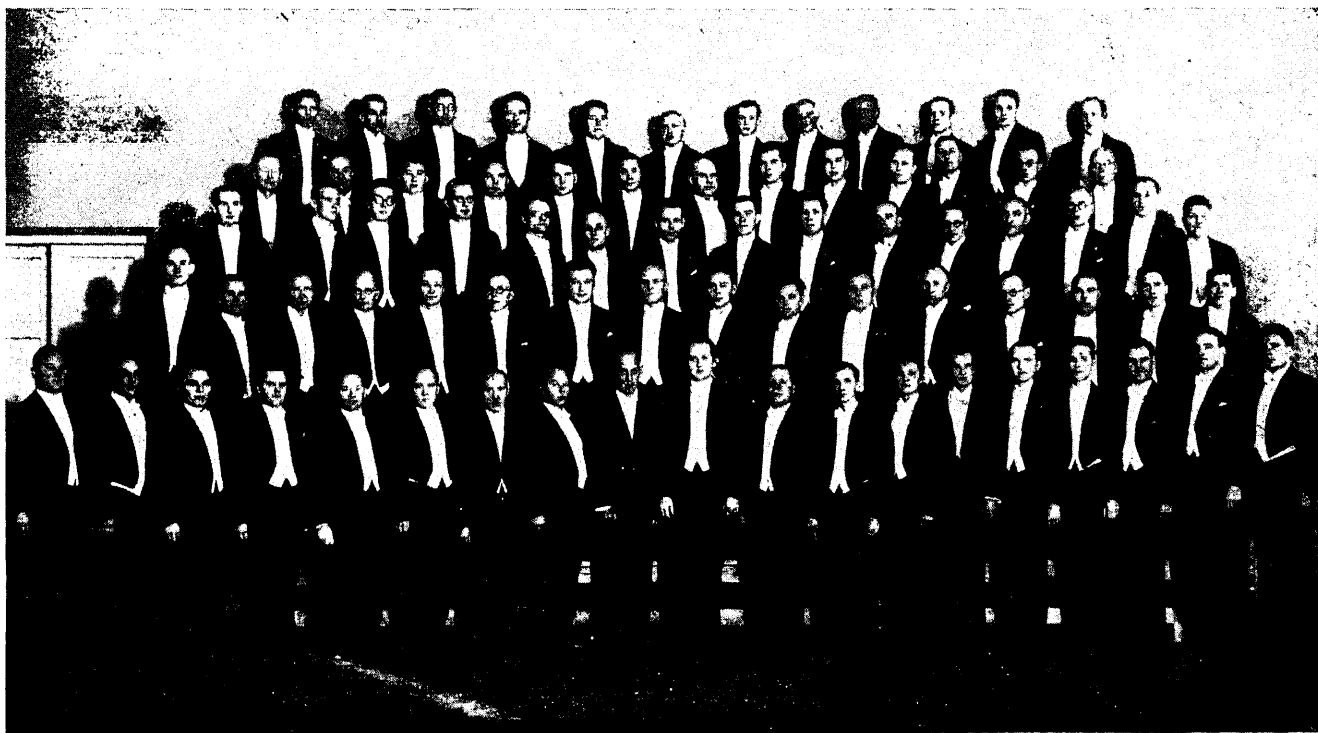
Karmet, Paul, fotoäriomanik (1930)

Kartau, Voldemar, trükkija (1933)

Kase, Jaan, tööstur (1925—1926)

Kastanje, Viktor, kangur (1934—1936)

*) AL = asutaja liige.

Tartu Meeslaulu Seltsi koor 1938

August Lomp,
tegevliige, senior 1937.

Karl Lepp,
toetavliige, senior 1934.

Evald Kink,
tegevliige, senior 1937.

Keiss, Voldemar, kullasepp (1928)
Kenapea, Evald, raamatupidaja (1937)
Kerge, August, üliõpilane (1924—1928)
Kesküla, Otto, äriomanik (1936)
Kiilaspea, August, konsulent (1933—1936)
Kiipus, Jaan, laekur (1931)
Kink, Hans, ametnik (AL—1924)
Kink, Evald, konstaabel (1926—1932; 1933)
Kink, Artur, õpetaja (1926)
Kipik, Valdeko, pangaametnik (1931)
Kirs, Eduard, omaval. ametnik (AL—1928)
Kirsipuu, Jaan, õpetaja (1926—35; 1937)
Klaos, Martin, tööstur (1935—1936) †
Klaussen, Gustav, ametnik (1926—1927; 1935)
Klement, Ernst, raamatupidaja (AL—1927)
Kliimand, Voldemar, õpetaja (1927—1927; 1929—1932)
Kont, Bernhard, linnaametnik (1935)
Konsap, Paul, õpetaja (AL—1924; 1931—1931)
Koort, Johannes, äriomanik (1926)
Korknobel, Eduard, eksportöör (1926—1928, 1933)
Kostaby, Edgar, ohvitser (1932—1935)

Kraav, Rudolf, näitleja (AL—1925)
Kreutzberg, Johannes, tööstur (1925)
Kruuda, Ernst, näitleja (1925—1926)
Kurg, Vambola, näitleja (AL—1924; 1933)
Kuusk, Karl, kohtupristav (AL—1934)
Käkk, Etkar, prokurist (1928—1936)
Käppa, August, riigiametnik (1924—1935)
Käär, Artur, äriomanik (1928—1931)
Käärrik, Endel, õpetaja (1932—1937)
Käärrik, Elmar, töökoja omanik (1934)
Kõrv, Elmar, kirikuõpetaja (AL—1925; 1930—1935)
Kütt, Julius, ametnik (1929)
Kütt, Erich, äriteenija (1934)
Kütt, Konstantin, kirikuõpetaja (1931—1932)
Laan, Aleksander, koolijuhataja (AL)
Laanpere, Evald, güm. direktor (1924—1924; 1932—1932)
Laanpere, Valter, linnaametnik (AL—1924)
Lambert, Ferdinand, ülikooli sekretär (AL—1932) †
Lampson, Johannes, tehn. (1925—1928)
Lang, August, kaitseväelane (1929—1930)
Lani, Elmar, üliõpilane (1926)
Latt, Karl, äriteenija (1936—1937)
Lauk, Harald, äriomanik (1933)
Leht, August, õpetaja (AL)
Lepik, Osvald, mõisavalitseja (1935)
Lepp, Frits, kaitsev.-kaptan (1934)
Lepp, Oskar, ametnik (1927—1929)
Lest, Johannes, ohvitser (1935—1937)
Liigand, Ilmar, ametnik (1931—1936)
Lipp, Osvald, näitleja (AL—1924, 1937)
Livländer, Robert, ülik. assistent (1928—1928)
Loigu, Valter, ohvitser (1938)
Loko, Johannes, trükikoja omanik (1929)
Lomp, August, meister (1927)
Loorits, Aleksander, ajakirjanik (1933—1935)
Lukats, Karl, üliõpilane (AL—1925)
Luksepp, Aleksander, dotsent. (AL—1924)
Lumi, Voldemar, äriomanik (1936)
Lõhmus, Hilmar, äriomanik (1928—1935)
Lõoke, Elmar, meister (1935)
Maanvere, Elmar, ülik. assistent (AL)
Maaroots, August, ametnik (1926)
Mahl, Elmar, õpilane (1928—1930) †
Malin, Helmut, meister (1928)
Malmre, Vello, ametnik (1935)
Martma, Jaan, käsitööline (AL)
Marvet, Valentin, õpetaja (1929—1931)

Etkar Käkk,
toetavliige, senior 1938.

Masa, Jaan, õpetaja (1924—1929)
 Matteus, Elmar, velsker (1933)
 Morin, Arnold, ärijuht (1928—1936)
 Mäekäla, August, üliõpilane (1928—1928)
 Mäelo, Bernhard, pangajuh. liige (AL—1926; 1938)
 Mäetagas, Paul, tööstur (1926—1927)
 Magi, Valter, linnaametnik (1934)
 Möisamaa, Elmar, õpetaja (1927—1928)
 Müller, Joh., prokurör (AL—1924)
 Mürsepp, Olgert, ametnik (1937)
 Nau, Heinrich, ametnik (1926)
 Neumanskraft, Artur, kaitseväelane (1931—1937)
 Neumanskraft, Egon, insener (1930—1936)
 Niitof, Arno, lauluõpetaja (AL—1924, 1935—1937)
 Oja, Peeter, äriteenija (1934)
 Org, Ants, jaosk. kohtu sekretär (1926)
 Oti, Andrus, laekur (1928)
 Oti, Hugo, ametnik (1936)
 Palm, Ado, õpetaja (AL—1926)
 Petsy, August, täheladuja (1929—1933; 1934—1934; 1938)
 Pettai, Aleksander, üliõpilane (1927—1928)
 Pikat, Nikolai, tööstur (AL—1926)
 Poltan, Arnold, meister (1935)
 Pook, Richard, meister (1931)
 Porga, A., äriomanik (1925—1926)
 Ploom, Voldemar, kohtupristav (1937)
 Puu, Johannes, jaoskonnakohtu sekretär (1931)
 Pähn, Johannes, jaoskonnakohtunik (AL)
 Pärn, Karl, ärijuht (1930—1936)
 Pölde, Karl, linnaametnik. (AL—1925, 1933)
 Pölde, Mikk, kohtuametnikandidaat (1936—1937)
 Püttsep, Elmar, üliõpilane (1933—1936)
 Raamat, Paul, ringk. sekretär (1924—1925)
 Raave, Eduard, ametnik (1937)
 Raidma, Evald, õpetaja (1938)
 Raudsepp, Aleksander, gümn. direktor (1928—1934)
 Rebane, Hans, politseiametnik (1925—1929) †
 Reinbaum, Oskar, ökonom (AL—1925)
 Reise, Artur, õpilane (1930—1931)
 Reinthal, Ol.v, üliõpilane (AL—1925)
 Rinne, Jaan, konstaabel (1929—1931)
 Ritsing, Richard, üliõpilane (AL—1924)
 Rähni, Harry, äriomanik (1934)
 Rähni, Ilmari, äriomanik (1934)
 Räsä, Ilmar, majaomanik (AL—1927)
 Saar, Rudolf, äriteenija (1934—1935)
 Savi, Karl, õpetaja (1932)

Aleksander Reedre,
toetavliige, senior 1938.

Savisaar, August, pangaametnik (1928—1935, 1938)
 Schasmin, Karl, näitleja (AL—1924)
 Schulbach, Richard, jaosk.-kohtu sekretär (1926—1926)
 Siim, Eerik (1938)
 Sillamaa, Eduard, riigiametnik (AL)
 Sild, Paul, õpilane (1928—1931)
 Sild, Ludvig, linnaametnik (1930—1935)
 Sobolev, Aleksander, kaitsev.-major (1933)
 Soidre, August, ametnik (1935)
 Soll, Johannes, õpetaja (1934)
 Steinberg, Paul, konstaabel (AL—1925)
 Sternfeldt, Jaan, äriomanik (AL—1925)
 Stiiim, Jaan, kaitsevaelane (1928—1929)
 Sullan, Gustav, meister (1929)
 Sutt, Jaan, õpetaja (AL)
 Suuder, Harald, riigiametnik (1933—1936)
 Sööro, Valter, koolijuhataja (1936)
 Tali, Andres, majaomanik (AL)
 Tamm, August, jaamaülem (AL)

Harald Astur,
toetavliige, senior 1934.

Johannes Kreutzberg,
tegevliige, senior 1935.

Kõrv, Elmar,
toetavliige, senior 1938.

Tamm, August, üliõpilane (1927—1928)
 Tamre, Karl, linnaametnik (1934)
 Tarkpea, Aleksei, õpetaja (1932—1935)
 Teimann, Hendrik, äriteenija (1927)
 Tendre, Endel, allkonstaabel (1928)
 Terasmaa, Boris, äriteenija (1935)
 Tiido, Aleksander, äriomanik (1937)
 Tiido, Voldemar, äriomanik (1933)
 Tiikmann, Johann, laekur (AL)
 Tomson, Mihkel, raadiojaama juh. (AL)
 Tolk, Ilmar, majaomanik (1925)
 Tosso, Wolfgang, tehnik (1931)
 Tooming, Hendrik, õpetaja (AL—1928)
 Treufeldt, Peeter, tööstur (1927—1930)
 Tõnisson, Johannes, ametnik (1933—1937)
 Tõlp, Juhan, õpetaja (AL—1928; 1933)
 Uibo, Karl, äriomanik (AL—1926; 1930—1937)
 Uik, Mihkel, majaomanik (AL—1925)
 Urm, Ernst, postiametnik (1936)
 Uusen, Eino, ärijuht (1936)
 Vahi, Jüri, töökoja omanik (1929—1933)
 Vaigro, Taaniel, äriomanik (1930)
 Vaino, Arnold, näitleja (AL—1924)
 Valdsuu, Kaarel, notar (1928—1928)
 Veber, Oskar, hambatehnik (1926—1931) †
 Veidenbaum, Karl, mõisavalitseja (AL)
 Viira, Jaan, trükik. osak. juhataja (AL)
 Viisimaa, Aarne, näitleja (AL—1926)
 Villak, Peeter, ametnik (AL—1925)
 Vilt, Johan, proviisor (1933)
 Virkhaus, Leonhard, õpetaja (1934)
 Virkhaus, Otto, ärijuht (1934—1937)
 Voites, Johannes, õpetaja (1924—1931)
 Volmer, Jaan, õpetaja (1928—1932) †
 Voore, Villem, zool. inst. ametnik (1934)
 Vuhka, Aleksander, ametnik (AL)
 Väli, Eduard, trükik. osak. juhataja (1931)
 Vösar, Eduard, ärijuht (AL—1930)
 Äro, Johannes, ametnik (1931)
 Õunapuu, Daniel, postiametn. (1925—1937)
 Õunapuu, Eduard, omaval. tegelane (1927)
 Ütt, Herbert, drogist (1934—1935)

Toetavliikmed.

Abel, Karl, suurärimees (1924)
 Adamson, Johan, gümn. direktor (1935)
 Adamtau, Jakob, dipl. tantsuõpetaja (1936)
 Ader, Aleksander, kaitseväelane (1932)
 Ainson, Hans, pangadirektor (1931)
 Aints, Eduard, riigiametnik (1931)
 Aloe, Otto, „Vanemuise“ direktor (1936)
 Alt, Johannes, äriomanik (1934)
 Ambre, Rudolf, pangadirektor (1932)
 Aruoja, Arvo, leitnant (1934)
 Arvi, Arved, majaomanik (1936)
 Bergmann, Theodor, kaitseväelane (1936)
 Bernakoff, Rudolf, arst (1930)
 Birk, Verner, ärimees (1930)
 Brunhof, Johan, proviisor (1932)
 Brunhof, Peeter, majaomanik (1933)
 Doom, Edgar, majaomanik (1936)
 Ennok, Anton, muusikamees (1934)
 Flint, Paul, äriomanik (1930)
 Griep, Konstantin, tööstur (1934)
 Imelik, Aleksander, proviisor (1932)
 Jaanisto, August, kaubakont.-juhat. (1935)
 Jakobson, August, linnaametnik (1936)
 Janni, August, postiametnik (1930)
 Jugar, Konst. „Sinimandria“ om. (1924)
 Jänes, Karl, suurärimees (1935)
 Jõudu, August, pangadirektor (1930)
 Jüriado, Karl, arst (1930)
 Jürgens, Bernhard, arst (1930)
 Kallit, Martin, riigiametnik (1934)
 Kaltenberg, Richard, tööstur (1932)
 Kanarik, Paul, direktor (1933)
 Kangilaski, Jaan, K./U. „Looduse“ prok. (1932)
 Kangur, Leo, pangadirektor (1937)
 Karask, Karl, arst (1933)
 Karu, Friedrich, ärimees (1930)
 Kask, Verner, trükik. ja ajak. „Maret“ om. (1938)
 Kert, Albert, ärijuht (1924) (1938)
 Kevend, Gustav, pangadirektor (1932)
 Kippik, Johan, majaomanik (1933)
 Kirk, Karl, ehitusettevõtja (1938)

Kits, Hedmar, Kindl.-seltsi osak. juh. (1932)
 Kivastik, Julius, äriomanik (1935)
 Kivi, Eduard, majaomanik (1936)
 Konsen, Karl, äriomanik (1936)
 Konze, Jaan, K./s. „Oma“ direktor (1937)
 Koppel, Karl, panga asjaajaja (1932)
 Koppel, David, kirjastaja (1932)
 Kostabi, Edgar, leitnant (1936)
 Kukemelk Artur, ametnik (1936)
 Kurvits, Jüri, panga asjaajaja (1936)
 Kustavus, Hendrik, äriomanik (1934)
 Kuuse, Rein, ärijuht (1931)
 Kuusloo, Villem, äriomanik (1924)
 Käck, Edgar, äriomanik (1936)
 Kõivisto, Alfred, notari abi (1933)
 Kõrgvee, Eduard, ajakirjanik (1937)
 Kõrv, Elmar, kirikuõpetaja (1935)
 Kõgard, Hans, mõisavalitseja (1937)
 Laanpere, Evald, gümn. direktor
 Laas, August, põllutöökoja van. raamatup. (1938)
 Lagus, Johan, vann. advok. (1931)
 Lauri, Heinrich, Tartu maavanem (1937)
 Lepik, Joh. Ed. (1938)
 Lepp, Felix, arst (1931)
 Lepp, Karl, suurärimees (1924)
 Liigand, Ilmar, riigiametnik (1936)
 Loderaud, Peeter, tööstur-äriomanik (1934)
 Luik, Karl, linnanõunik (1932)
 Luik, Oskar, äriomanik (1936)
 Laksep, Peeter, suurärimees (1930)
 Lõoke, Albert, tööstur (1935)
 Maasik, Johannes, äriomanik (1937)
 Mark, Gustav, äriomanik (1936)
 Masing, Viktor, gümn. õpetaja (1932)
 Meremaa, Eduard, postkontori ülem (1936)
 Metsik, Eduard, perekonnaseisua. (1938)
 Miller, Hans, maanõunik (1936)
 Morin, Arnold, äriomanik (1936)
 Mäeloog, Helmut, kohtupristav (1933)
 Mägi, August, linnasekretär (1932)
 Mõru, August, linna rev.-kom. esim. (1931)
 Mölder, Richard, trükikoja juhataja (1935)

Morin, Arnold,
toetavliige, senior 1938.

Eduard Uusen,
toetavliige, senior 1934.

Jugar, Konstantin,
toetavliige, senior 1938.

TARTU MEESLAULUSELTSI
JUHATUS

1938.

Istuvad: (vasakult paremale) A. Freibach (koorivanem), E. Tubin (koorijuht), K. Veidenbaum (esimees), L. Haugas (abiesimees), B. Mäelo (sekretär).

Seisavad: J. Tõlp (arhivar), O. Lepik (kassapidaja) E. Lani (abisekretär) V. Lumi (abimajandaja) J. Äro (asjaajaja) V. Kipik (majandaja).

Naaris, Hugo, vann. adv. (1924)
Neggo, Viktor, gümn. direktor (1934)
Nirk, Johan, K/s. „Eesti“ direktor (1937)
Nurme, August, osak. juhataja (1935)
Nuusa, August, äriomanik (1935)
Nõmmits, Tõnis, äriomanik (1933)
Oebius, Ants, ärijuht (1927)
Oert, Tõnis, direktor (1924)
Cinas, August, tööstur (1935)
Oja, August, äriomanik (1936)
Oja, Leopold, tööstur (1937)
Ojassoo, Artur, vann. adv. (1933)
Ots, Jüri, kinnistusjaosk. sekretär (1932)
Ots, Martin, kirikuõpetaja (1934)
Paabo, Johannes, vabriku om. (1934)
Pau, August, koolijuhataja (1932)
Peets, Gustav, vabriku om. (1934)
Peterhoff, Romeo, arst (1937)
Piiroja, Jüri, pangadirektor (1937)
Priimäe, Joosep, kaitseväelane (1935)
Pruuli, Eduard, kaitseväelane (1935)
Puustusmaa, Jaan, tööstur (1936)
Pärn, Johannes, taluomanik (1936)
Pärn, Karl, ETK ärijuht (1936)
Päts, Adolf, tööstur-äriomanik (1934)
Pääsuke, Aleksander, vabr. om. (1934)
Pöder, Johannes, vabriku om. (1934)
Põlde, Mikk, kohtuametnikandaat (1937)
Pürge, Jaan, Maj. üh. direktor (1937)
Raba, Adalbert, tsinkogr. töök. om. (1935)
Raud, Archibald, arst (1930)
Ratasepp, Rudolf, näitleja (1933)
Rebane, Heino, äriomes (1936)
Reedre, Aleks. transportäri om. (1924)
Reiman, Ilmari, notar (1932)
Reinhold, Paul, proviisor (1932)
Reisnes, Artur, „Vanemuise“ asjaajaja (1938)
Riives, Gustav, osak. juhataja (1935)
Rinne, Samuel, äriomes (1937)
Roo, Julius, insener, linnanõunik (1936)
Ruuben, Aleksander, äriomanik (1933)
Rühka, Hans, ärijuht (1937)
Saar, Tõnis, vabriku om. (1934)
Schults, Jaan, ehitusettevõtja (1935)
Sepp, Johan, konsul, vann. adv. (1934)
Silvere, Albert, tööstur (1937)
Simm, Ants, panga esimees (1932)
Sild, Ludvig, linna ujula juhataja (1935)

Siska, August, notar (1932)
Skomorovsky, Emil, Poola-Eesti üh. esim. (1936)
Spekov, Eugen, hambatehnik (1936)
Stukis, Harald, põllumees (1924)
Suubi, Arnold, notar (1932)
Söörd, August, majaomanik (1936)
Sõmermaa, Oskar, tööstur-äriomanik (1934)
Tallo, Johannes, äriomanik (1937)
Tamman, Voldemar, vabriku om. (1924)
Tamme, Karl, taluomanik (1937)
Tannebaum, Aksel, äriomanik (1934)
Tannebaum, Johan, „Vanemuise“ einelauapidaja (1934)
Taul, Jaak, dr. theol., kirikuõpetaja (1935)
Tiitus, Romulus, ajakirjanik-karikat. (1933)
Tillikas, Bernhard, pangaametnik (1935)
Toming, Johan, äriomes (1936)
Torm, Friedrich, majaomanik (1936)
Tõnisson, Aleksander, linnapea (1934)
Tõnisson, Jaan, professor (1935)
Uiibo, Osvald, tööstur (1937)
Ünt, Karl, tööstur (1937)
Uusen, Elmar, töökoja omanik (1938)
Uusen, Eduard, äriomanik (1924)
Valdson, August, äriomanik (1932)
Vals, Johannes, äriomanik (1935)
Valtna, Eduard, riigi metsat. asjaaj. (1937)
Varju, Karl, kaupluse juhataja (1937)
Vask, Aleksander, äriomanik (1935)
Veske, Arnold, einelauapidaja (1932)
Veski, Heinrich, tööstur (1937)
Viirand, Ants, kinnistusjaosk. sekr. (1935)
Villak, Peeter, majaomanik (1936)
Volmer, Leonid, arst (1931)
Võsu, Reinhold, äriomanik (1934)
Zirk, Joh., Eesti Seemnevilja üh. Tartu osak. juhat. (1932)
Õunapuu, Daniel, postiametnik (1933)

Selts seisab sõbralikus ühenduses järgmiste organisatsioonidega.

Akadeemiline Meeskoor, Krakovis
Akadeemiline Meeskoor, Tartus
Dorpater Männergessang-Verein, Tartus
„Dziedonis“, Riias.
„Echo“ lauluseelts, Krakovis

Eesti Lauljate Liit, Tallinnas; osak. Tartus
Estonia Muusika Osakond, Tallinnas
Haapsalu Meestelaulu Ühing, Haapsalus
Haaslava Meeslaulu Ühing, Haaslaval, Tartumaal
„Harfa“, meeskoor, Varssavis
„Karjalan Laulu“, Viiburis
„Krizkovsky“, meeskoor, Praagas
Linnaametnikkude koor, Krakovis
Narva Meestelaulu Selts, Narvas
Otepää Meestelaulu Selts, Otepääl
Pärnu Helikunsti Selts, Pärnus
Rakvere Laulumeeeste Selts, Rakveres
Revaler Liedertafel, Tallinnas
Revaler Verein für Männergesang, Tallinnas
Rigaer Verein für Männergesang „Lyra“, Riias
Tallinna meeskoor „Eesti Laulumehed“ Tallinnas
Tallinna Meestelaulu Selts, Tallinnas
Tallinna Naislaulu Selts, Tallinnas
Tartu Naislaulu Selts, Tartus
Tartu Üliõpilasselgakoos, Tartus
Valga Meestelaulu Selts, Valgas
Vanemuise Muusika Osakond, Tartus
Viipurin Lauluveikot, Viiburis
Viljandi Helikunsti Selts ja meeskoor, Viljandis
Võru Meestelaulu Selts, Võrus

Tartu Meeslaulu Selts on oma sõpruskoorideks tunnustanud

Akadeemiline Meeskoor, Tartus
Tallinna meeskoor „Eesti Laulumehed“, Tallinnas
Tallinna Meestelaulu Selts, Tallinnas
Tartu Naislaulu Selts, Tartus
Vanemuise Muusika Osakond, Tartus
Võru Meestelaulu Selts, Võrus

Tartu Meeslaulu Seltsi koori on oma sõpruskooriks tunnustanud

Akadeemiline Meeskoor, Tartus
Tallinna Meeskoor „Eesti Laulumehed“, Tallinnas
Vanemuise Muusika Osakonna segakoos, Tartus
Võru Meestelaulu Seltsi meeskoor, Võrus

PATUOINAS

Härra Mägiluht oli Vudivere aleviku tähtsam tegelane. Ta oli kenake kõnemees, rahvamees ja natuke rahamees ka. Seepärast oli ta siis ka kõigis kohalikes ühinguis esimeheks. Vähemast ametit tal ei passinudki vastu võtta. Kui seda siiski juhtus, et härra Mägiluhta mõnes asutises esimeheks ei valitud, siis astus ta ühes oma pooldajatega sealt välja ja asutas uue seltsi. Nii oli alevikus mitu seltsi kahe- ja kolmekordselt. Üks oli Mägiluha selts ja teine oli Brandbergi selts, või üks oli Mägiluha, teine Kukekõnnu ja kolmas Mündriku selts.

Nii oli lugu ka laulukooridega. Juba esimesest laulupeost peale oli Vudiveres laulukoor. Siis saabus aeg, kus Mägiluht valiti selle koori juhiks. See oli ilus ja kena aeg nii Mägiluhale kui ka koorile. Mägiluht oli siis alles noor koolmeister ja poisimees. Perekonnamuresid tal ei olnud ja seltskonnategevust igasuguste kinniste istungite ja olengute kujul polnud siis ka veel kuigi palju. Härra Mägiluht andus täie hingega koori juhtimisele. Vaimustus Mägiluhast oli suur. Eriti hoogsasti kasvas poisimehest koorijuhhi tõttu koori naispere, ent naispere tõmbas kokku ka meesperet. Koor paisus varsti üsna suureks, käis korralikult koos ja laulis mis laksus.

Need ajad aga ei kestnud igavesti. Esimene pettumus tuli siis, kui Mägiluht kosis ühe kooriliikme endale kodukanaks. Mõnedki tütarlapsed jäid pärast seda üsna külmaks koori vastu ja ei tulnudki varsti enam laulma. Poissegi läks tütarlastele järele. Varsti aga haihtus see meelehärm ja kooris läks elu endist viisi. Käidi koos ja lauldi. Härra Mägiluht juhatas ja proua Mägiluht oli kooris tähtsam laulja. Mõnede arvates ta ei hiilunud küll just oma häälega, kuid ta oli koorijuhhi proua. Ja mitte ainult koorijuhhi proua, vaid ka muidu Vudivere silmapaistvamaid ja mõjukamaid naisi. Oli ju härra Mägiluht tõusnud ajajooksul tähtsaks tegelaseks. Sellest siis tuli, et ka proua Mägiluha ümber koonduis ringkond tähtsaid naisi, kes panid end maksma laulukooris. Teistele see aga jälle ei meeldinud.

Nii siis asi kujunes varsti niisuguseks, et härra Mägiluhta ei valitud enam koori esimeheks. Ta jäi küll lauljuhiks, kuid esimeheks valiti tema vastane härra Siilivask. Sealt hakkas siis hargnemine, nii

et varsti koor lagunes kaheks. Üks jäi Mägiluha kooriks ja teine sai Siilivase kooriks. Vanemad inimesed, peamiselt vanemad alevikuproud ja nende abikaasad, jäid edasi Mägiluha koori, lustlikum noorus läks üle Siilivase koori. Nii saadi Vudiverre kaks laulukoori, kes üksteisega kuidagi ei sobinud. Kumbki pidas ennast esmajärguliseks kooriks ja enese liikmeid esmajärguliseks lauljaiks. Teine koor ega selle lauljad ei kõlvanud kuhugi. „Näe, isegi Pruškini Peetja võeti sinna vastu,“ tähendas kord proua Mägiluht põlglikult Siilivase koori kohta, kui vene päritoluga pagar Pruškini poeg hakkas seal laulmas käima.

Varsti naerdigi kõikjal juba selle üle, et miks siis Siilivase koor ei pea kasvama suureks, kui kõiki vastu võetakse, näe, isegi pagar Pruškini Peetja. Sellega tehti Peetja elu kooris kibedaks. Ta vihastuski viimaks, astus Siilivase koorist välja ning läks Mägiluha koori. Seal võeti tema muidugi nagu iga uut tulnuk kahe käega lahkelt vastu. Proua Mägiluhtki seletas nüüd, et vaat ega sel Peetjal viga polegi, tal väga ilus ja kena hääling ning harjutustel käib ka suure hoolega. Sest saab asja.

Kuigi Peetjal oli ilus hääling ja ta oli laulus hoosam kui mitmed proua Mägiluha sõbrad ja sõbrannad, kes moodustasid koori eliidi ja käisid koos osalt sellepärast, et nii või teisiti nad olensid Mägiluhast, ei vaadanud Mägiluht nende peale sugugi hea pilguga, kes kooris laulmaskäimise järele jätsid. Tuiumus valitses eriti just koori eliidi hulgas. Sinna eliidi hulka Peetja siiski ei kütündinud. Ta jäi koori pööbliks, nii nagu paljudki teised. Mõned rändasid niiviisi pettunuina mitu korda ühest koorist teise, kuni viimaks üldse loobusid laulust.

Aastad veeresid. Ka Siilivask oli vahepeal abiellunud ja temagi abikaasa oli kooris tähtis tegelane ning arendas tüli Mägiluha kooriga.

Mägiluhal olid suureks toeks veel tema suureks sirgunud pojad ja tütreid, miniad ja väimehedki juba. Kõik nad olid kõvad koori tegelased. Kui härra Mägiluhale, mõnel tema perekonnaliikmel või ka kellegi teisel tähtsamal kooriliikmel oli sünnipäev, siis käis koor neid üles laulmas.

Eduard Öunapuu,
tegevliige, senior 1937.

Karl Abel,
toetavliige, senior 1935.

Hugo Naaris,
toetavliige, senior 1934.

Eduard Korknobel,
tegevliige, senior 1935.

Jaan Martma,
tegevliige, eluaegne liige.

Andres Tali,
tegevliige, eluaegne liige.

Härra Mägiluha sünnipäevaks õpiti ikka paar uut laulu. Seks käidi ilma Mägiluha teadmata harjutamas. Neid lauluharjutusi loomulikult ei juhatanud siis ka härra Mägiluht ise, vaid tema vanem poeg või väimees. Härra Mägiluhta pidi alati äratatama uute lauludega, teisiti see ei võinudki olla. Selle eest sai siis koor kiita ja pakuti kohvi. Ka proua Mägiluha äratamiseks tema sünnipäeval õpiti teinekord uusi laule, kuid mitte just alati. Teisi kooriliikmeid äratati harilikkuude lauludega. Ja kui härra Mägiluht ise ka võttis osa mõne sünnipäevalase üleslaulmisest, siis see oli väga suur au sünnipäevalapsele. Sellest rääkis siis tükk aega terve Vudivere alevik. Nii elas siis Vudivere seltskond ja tema laulukoorid, kes vahel korraldasid ka kohalikke kontserte.

Aga ega see ei läinud just libedasti: kui üks tegi kontserdi, siis teine pani kõik rattad käima, et keegi sinna ei läheks. See mõjus sedaviisi, et Vudivere rahvas ei hoolinudki viimati enam oma kooridest, ega laulust — ei ühest ega teisest. Mõlemad koorid esinesid tühjale saalile. See siiski ei heidutanud kumbagi. Aeti läbi kas või oma perekonnaga, kuid kontsert peeti ära. Kord siis oli olnud niiviisi, et härra Mägiluht oli esinenud soololauluga, tütar saatnud klaveril, kõige noorem poeg keeranud noodilehti, laulu lõppedes proua Mägiluht plaksutanud vahvasti, minia viinud lauljale Vudivere seltskonna nimel lilli ja vanem poeg kirjutanud sõnumi kontserdi heast õnnestumisest kohaliku maakonnalinna ajalehele.

Ühist tuska mõlemale koorile aga tegi see, et kui vahest tuli mõni koor või näitetrupp väljastpoolt, siis selle etenduse ajaks kogunes Vudivere seltsimaja saal rahvast täis — ja ikka nii, et kallimad kohad osteti enne ära; kes hiljaks jäi, see pidi leppima odavamaga.

Siis astusid kord Vudivere haridustegelased kummastki koorist ühise sammu kohaliku omavalitsuse ees, et see määraks võimalikult suurema lõbusmaksu väljastpoolt siia esinema tulnud kooridele ja teatritruppidele, sest muidu muutuvat kohalikkude kooride tegevus võimatuks. Väljastpoolt esinejad viivat ära publiku ja raha!

Patuoinas peab ju olema — ega ei passi ju tunnustada, et oma kooride sisetülid ja perekondlikud intriigid peletavad eemale laulu ning laulurahva. Süüdi on ikka võõras koor. **Andermann.**

Pärast lauluharjutust.

Laul ühendab, laul soendab, laul muresid vähendab. Aga kes laulumeelest võiks käe südamele panna ja laulda: „Muresid mul ei ole.“ Esitan alljärgnevates ridades mõningaid neist, olgugi kõverpeeglis.

Tubin: Täna enam ei laula. Harjutuse ajal mõni jutukas mees jäi teistest 100 km taha. Noh, pange nüüd pillid kotti ja rääkige oma jutud maha, kui neid on.

Lani: Miks ei! Möödunud aasta bilanss oli meil restiga...

Sutt: Sedand küll, aga igapidi järele kaaludes ja kõiki võimalusi kokku võttes, ma pean konstateerima, et meie ee-ee, meie aastapäevakontsert jääb ikka aastakontserdiks.

Põlde: Töörõõm peab olema. Ei maksa longata ja ennast petta.

Tali, sünd. Zimbrot: Ei. Ma arvan, et ära...

Mäelo: Mis ära! Kui midagi ära, siis just alkohol meie olenguilt ära!

Pähn: Lauluvennad, aplaus! (15 lauluvenna käed teevad plaginat, 12 unistab, kuidas saaks teha head äraolemist, 10 vilistab, 5 neelatab ja 5 protesteerib).

Viira (laulab): Ma istun keldris, vilu mul, kus seismas vaat täis viina.

Tõlp: Ei tea, kuidas see joomine ise on, aga need joomalaulud on pagana ilusad. (Sekundeerib Wiirale.)

Sutt: Meil on ka daamid ja daamide komitee, kas...

Tiido: Kas me ei saaks sõbralikult koos viibida ilma daamideta?

R. Käärrik: Kui järgmine päev järgneb eelmisele. kas tead, siis, kas tead, teeme kaks õhtut, 5 kr. läheb nagu niuhti, kas tead.

Freibach: Kas me daamide tööd paremini hinnata ei oska?

Sullan: See on tihedast kooskõlast ja tegevusest tingitud loidus.

Põlde: Veksel on vaja välja osta.

Lani: Meie olenguil on küllalt suhu pista, alla neelata ja... Üks aga on siinjuures kindel, et me...

Veidenbaum: Teeme valgeta, aga morsi ja teega. Daamidele tahaksime sel õhtul silma vaadata.

Aro: „Sinine Vares“ nõuab paremat hoolitsemist.

Sutt: Nagu sõnavõttudest selgub, on praegu raske otsustada. Ma sooviksin hääletada, mis? Miks mitte teha, nii ütleme... Või on, või tuleb kuidagi nii koos viibida. Teate, mul tuli praegu hea idee. Palun mõtteid avaldada.

Otti: Olen seni olnud pessimist, aga nüüd ütlen, et meie tegevuse suund tulevikus olgu kas nii või teisiti, aga ikka otse edasi. Paigalseismist ja pärioolu ujumist ei tohi olla.

Tamm: Minul pole optimismist kunagi puudu. Mitu teed, tõsi küll, peab meil olema alati käepärast. Viime kõikide asiolude kiuste oma plaani edasi eelkõneleja poolt näidatud teid mööda. Väljapääs peab olema.

Põlde: Lauuarmastus, vennad, kipub kaduma.

Lani: Kas te ei saaks mulle korjanduslehtede võtmisega vastu tulla?!

R. Käärrik: Meil Prantsusmaal Pariisi linnas, kas teate, on asi teisiti. See on vakt. Seal on prohveessoreid ja töölisi ja kõiki, ja naiste ja meeste vahe, kas teate, on päris väike. Kõik on, kas teate, sõbralikult koos, kas teate. Ei ole seisustevahesid ega kedagi. Kõik üks jesellsahvt ja kõik.

Tiikmann muigab. Martma hingab rahulikult. Silmad suletud. Savi ja Soll laulavad talle: Ei unehõlmas aru saa, kas ilus ilm, kas matab maru maa...

A. Kink: Tahaksin sõna saada. Kellelt tuleb küsida?

R. Käärrik: Ühed eestlased ja lauluvennad oleme kõik, aga milleks need seisuste vahed ja kõik, kas teate. Kas revkom teab, kus on seltsi esemed?

Haugas: No küll ajab sügavaid vagusid nagu traktor. Mistend, sõbrad, vaidlete! Sjee om ju pjäris sjelge, et miis tiib mjeche tjöö. Mis arvab selle kohta Maarooos?

Savisaar: Maarooos puudub täna ja mina ka.

Tosso: Tahaksin pihtida, lauluvennad, oma puudumisi. Mul on üks kena näitsik...

Kipik: Ma kipun seda asja segama. Ega me palvevennad ole, et koguduse ees... Mul enesel neid ka paar t....

Otti: Teen ettepaneku küsimuste kaalumiseks ja läbiviimiseks komisjon. valida.

Vilt: Vanad tagasi

Tamm: Pooldan sedasama.

Ploom: Minu teada komisjoni polnud seni olemaski.

Otti: Mis sest on. Oletatav komisjon on näidanud seni äärmist tegevusetust. Nüüd peab asi paranema. Värsket verd on vaja. Distipliin on hädaohus.

Laan: Kui siin räägitakse distipliinipuudusest, siis see ei pea paika. Näiteks tänasel nõupidamisel on kord olnud ideaalne. Iga mees võtab parajal ajal ja kohal sõna. Kõik on oma etteiviidid teatavate plussidega. Kvoorum on meil täna 47. Teen ettepaneku valida 10-liikmeline komisjon. Juhataja kohale võiks üles seada 20 kandidaati, teistele kohtadele 3.

Raave: Öige! Need, kes läbi kukuvad, jäävad abijõududeks ja jagavad ülesanded omavahel solidaarselt.

Vuhka: Kell näitab juba keskööd. Kuulutan enese tänase nõupidamise juhatajaks. Palun kandidaate koosolekuruumist lahkuda, et võiksimme igauht neist enne valimist sõeluda.

Kõik 47 kandidaati lahkuvad ruumist ühes värskes koosoleku juhatajaga.

Ooteruumis on 40 meest, kes harjutusele hiljaks jäänud, peamiselt I ja II tenorist.

Lani: Kas näete, lauluvennad. Mu meelen kuldne kodukotus, aga seda meil ei ole. Meid aetakse välja. Ka laulujamal Vanemuine ei anna meile püsivat asukohta.

Põlde: Meie loome endale kodu kuulajate südamesse, muud asukohta pole vaja.

Lani ettepanekul astuvad kõik lv keset ruumi. Bass moodustab äärmise sõõri, siis bariton, II tenor ja I tenor, mille tuumaks on Vilt külluse sarvega, tema õlgadel püsti Lepp. Otsustatakse saata igatsevad helid oma kodu järgi „Vanemuise“ trooni ette.

Terasmaa ja teised bassid tõmbavad pugud õhku täis ja suunavad oma madalad kõmised helid vastu maad, et teistel häältel oleks kindel alus akordiredelil kõrgemale tõusta. Põlde ühes baritonikaaslastega teeb esimese hüppe kõrguste poole, siis teine ja viimaks esimene tenor. Pika punnimise järele õnnestub Lepal häälevibalikku nii kõrgele tõugata, et saab laulujumala uksekella traatpidemest kinni haarata. Seal ta nüüd ootab vist audientsi, sest lauluvendade peres on teda viimasel ajal harva näha olnud. Kroonik.

August Jänes,
II tenori häälerühma-vanema abi
1935—1937, seltsi senior 1937.

Jaan Kirsipuu,
seltsi kauaaegne esindaja ELL.,
seltsi senior 1936.

Mihkel Tomson,
rev. kom. liige 1927—1928, elu-
aegne liige.

Mälestusi ühest meeslaulupäevast

Palju on jooksnud jõgedest järvedesse ja merre vett ja aastaid igavikku sest-saadik, kui viimati Haapsalu Meeslaulupäevale sõitsime ja lauluga südameid võitsime südametele, mis kõik polnud vabad.

Tõsi, see meeslaulupäev oli mõeldud ilusate mälestuste keetjaks, selle millegi ühise puhul, mis meid lauluga seob. Ja minagi ei taha olla reetjaks selles, mis juhtus ja juhtuda võis kodunt kaasa saadud eeskirjade kiuste.

Sõitsime rongis, kus oli kitsas nagu kongis. Seepärast ärksamad mehed leidsid nõu et ei peaks käima üle jõu — istuda restoran-vagunis, kus vähemasti nii ei raputa, et lauljast võiks saada sõidul jaamast jaama mõni hääkene vakk püülijahu. Siis saaks ka piirituse või odralahu... sest kui oled juba kord säärases otstarbekas kohas, siis peavad järgnema ka otstarbekad teod, poolenisti peod...

Viimaks, kui olime pärale saamas ja juba otsaga Haapsalu raudteejaamas, — meid tervitati lauluga ja meie ka. Kui üks ametlik osa sai läbi, algas teine ja kohe kolmas — Ranna-kasiinos. Sisseminek maksis kroon ja seesolek kaks ja selle taskukohase väikese tariifi eest sai näha päikese tõusu... Suvised ööd on ju lühikesed. Aga päikese tõusu ajal, looduse ilu on ju avatlev, — kõndis paarikesi merirannas ikka nii, et kui üks oli aastaid kaksikümmend vana, siis tal oli käe kõrval neljakümnene.

Aga ega mina ei julatanud. See on minule raske, sest mul on jala sees tina ja vaske. Mina vaatasin päält ja kindlal seisukohal püsisin, ainult asjalikult küsisin: kes need daamid on?

Naerdi. „Kas sa siis ei tea Haapsalu valgest lossi-daamist?“ — Miks ma ei tea. Tean ainult üht, kuid teil on neid igal mehel...

Kuid vaikin sellest. Oleksin isegi romantiliselt ohanud ja mõne nooremaga kohanud, aga kohusetunne ja abielutaba ei võimaldanud olla vaba. Nii siis käisime, nägime ja võitsime, aga võitu kaasa ei toonud,

Palju on jooksnud jõgedest järvedesse ja merre vett ja aastaid igavikku sest-saadik ju mõnigi on lahkunud. Oli sõprust, oli laulu, oli ühistunnet, oli midagi toredat, suurt ja siduvat, mida tahaks hoida mälestuseski koos selles alati rühkivas, ikka rühkivas hoos,

kus meie kõik sammume ligemale sinna, kuhu just ei tahagi minna.

Aga kui see nii on, eks me siis lähe, eks me siis lähe lauluga ja teadmisega, et meid pole millalgi vähe, et meie minnes kõlab laul, seni kui meil laulu on, ja mälestusi, ja tahet veel: eksida üheks ühiseks tunniks kõrvale teelt, teelt — mis on meie, laulumeeeste, käia. Ed. Uusen.

Appi, „Korknobel“ mõraneb ja luitub!

Aasta tagasi läkitas heilpisilastest nakatatud õpetlaste rühma päästekomitee „Sinisele Varesele“ oma elutöö „Korknobel“. Et see sündis minu kaudu, seepärast olen õigustatud ja kohustatud muret tundma suurteose saatuse pärast.

Pea päästekomitee hämmastuseks konstateerima, et suurteose pergament ei ole küllaldaselt immutatud ja hästi pargitud. Siinseal on näha mõranemist ja luitumist. Jäljetult kadunud on paljuütlevad sümboolsed väljendid nagu Jeeger, Bamberg, Zimbrot, Riisenberg, Zimmermann, Siilbaum, Borovov ja Reeder. Kõige kurvem on tõik, et past. Metsik on asemele kirjutanud väheütlevad sõnad: Jägala Tamre, Tali, Soidre, Sõmermaa, Kalle, Vaigro ja Reedre, millel pole suursugust aroomi ega flirti, amplituudi ega nüanssi, vaid lõhnavad maarahva talutare järgi.

Pöördusin otsekohe pärast suurteose kõdunemismärkide avastamist palvega kõikide vonnide, junkrute, opmannide ja kiltrite poole — sirutada oma abivalmis kätt unicumis säilitamiseks ja metsikuse vastu kaitsmiseks. Ise aga asusin tõsise hardumusega teose paikamisele ja võõpasin mõned rikutud kohad üle värskede kadakaõliga. Kas minu töö on rahuldavaid tagajärgi olnud, otsustagu lp. „Sinise Varese“ lugejad.

Üks Korknobel ehk Lorelei.

Viisil: Röslein, Röslein...

Abel, Ainson, Adamtau, Poltan Konsen Reisner... Teimann Tomson Tamman Pau Reiman Ruuben, Tannebaum. Morin Tiikman Miller. Valdson Volmer Friedrich Flint — Uusen Aloe, Krautzberg Birk. Brunhof Freibach Kustavus Neggo Adamson Kansveil Blaubrik Masing Matteus, Konze Jakobson Oebius — Jürgens Klaussen Joab-Keiss. Bergmann, Reinhold, Virkhaus-Brett Stukis, Kartau, Karin Griep. Friedrich Richard Bernakoff, Janni Siska Nuusa? Reinhold Schultz, Kert Peterhoff Heinrich Erich Golubev Kaltenberg und „Muusa“. Harald Olgert Archibald, Hedmar „Wolfgang“ oi Gevalt!

Sõnaseletusi. Jeeger — Vöta pits ja pea aru. Bamberg — Vaga vesi, sügav põhi. Zimbrot — Ei vanapolss kosi noorelt naist. Riisenberg — Lossi aken seisis lahti, pummairas-sassa. Zimmermann — Aeg on raha. Siilbaum — Nüüd jahisõbrad rutake! Borovov — Armastus ei väsi iial ära.

Kroonik.

Esimene Juulise raamat.

Laulumehed ja kewade.
Laulmine ringhäälingule.
Opetuse sõnad.

Uga neil päewil oli kõik maa end ehtinud lilledega kui noor neitsi, ja linnukesed taewa all laulsid Isale kiitust heledate häältega.

Ning waata, ka laulumeeeste põu oli põssumas tarkawas nooruses ja nende süda põles armuleegis otsekui kibuwitja põssas pühäl mäel.

Sälle said mõningad nende seast, keda Isa ülendanud aastate poolest, taas tunda teist wõi kolmandat nooruse rammu. Ja ennäe, needsinatsed olid wäga aeglased ning laisad kokku käimas lauluproowidel ja nad tõid roahwrit Amori altari ette.

Seft nende himu käis noorte neitsite järgi ja nende meel ihkas armatsenissi, mis on magusamad kui laulmine ja kangemad kui joowastaw joomaag.

Uga siis sündis, kui aeg täis sai, et meie laulumehed pidid laulma omad laulud ringhäälingule ning kõlistama omad tsimblid ja naablid ja tõstma oma häält mikrofone ees. Ja ennäe, kui tehti üks laulu harjutus selle juhtumi pärast, siis sündis, et mehi kogus kokku üpris kasiasti. Ja ma wõtsin kätte ja lugesin ja waata, ma sain kõigest kõike kokku kolm nelsatkümmet suuri ja wäikefi, noori ning wanu.

Ja kui ma seda sain näinud, käristasin ma omad riided ja kuue lõhki ja kattusin oma hiukseid ja habet ja istusin maha.

Seft mu silmad olid näinud ja kõrwad kuulnud, et paremad lauljad oma hõbedaste häältega ei olnud tepeš nende seas.

Uga waata, nemad ei kohkunud mitte ja wõtsid nõuks nõu pidada. Ja nemad läkitasid saadikud puudujate järele, kellele pidi räägitama mesikeelel ning töötatama hiilgust ja au ja kuulsust.

Ja ennäe! teisel päewal, kui päike oli tõusnud ning hakkas taas minema looja, tuli lauljaid küll jala ja ratsa, küll wedruwanukriiga ja pörisewate ratastega, ligidalt ja kaugel. Ja nemad kogunesid kokku sinna kohta fetset Saara linna, mis hüütakse Laiaks uulitsaks.

Ma pidasin oma suu kinni ja ma ei laulunud sõnakest ja mu süda tantšis mu sees ning hüppas suure rõõmu pärast. Uga kui ma neid sain lugennud, põles tuluke mu sees ja ma pidin rääkima. Ja neid oli lõigest kõike wiis kahetsatkümmet laulwat meest ja ei puudunud ühtki nende seast.

Ja ma tõstsin oma häält ja rääkisin nende wastu ja ütlesin: „Laulge rõõmsasti, teie õiged! Sunnistage kiitust üles kandlega, kümnekeelse naabli mängimisega, laulge hõisates!“

Ning nemad tegid oma suu lahti ja laulsid ning hõiskasid taktikepi järgi. Ja nende laul oli kui pikse mürin mägedel, otsekui muistsete sõjawägede wõidulaulud lahingu wäljadel. Nii kostis nende laul.

Taas mõni kord panid nemad kinni pool suud ja laulsid tasakesti poole häälega. Ennäe! siis kõlas nende laul kui ojakese wulin lillerikkal aasal, otsekui tuikeste kudrutamine ja õrnade liblikate tiivalbõgid sinise taewa all.

Uga nemad laulsid kümme laulu ja weel mõningad peale kauba. Ja kui see sai lõppenud, rääkisid mitmed oma keskel ja ütlesid: „See oleks kaks ja kolm korda nii ilus pidanud olema, aga meie ei ole ammu nii suurel hulgal kokku wõinud tulla.“ Ja nemad olid rõõmsad, et neid nii palju oli.

Tõesti, tõesti mina ütlen teile, armas meeslaulu rahwas, wõtke tähele panna minu manitsuse sõnu, mis ma teile tahan ütelda:

„Kellele on antud häält laulda, see laulgu! Ja ärge tema pangu mitte oma küünalt waka alla, waid küünlajala peale, et seda wõiksid kuulda kõik, kelle hing kisendab ilu järgi.

Ja wõtke oma südamesse needsinatsed sõnad ja käige korrapärast harjutustel ja ärge puuduge mitte, et teie meel oleks rõõmus ja teie südames rahu ning koorijuhatajal lauljatest hea meel. Sela.“

Toimetuselt.

Avaldame oma tõsist tänu prl. M. Härma'le, hr. hr. J. Simm'ile, J. Reintalu'le, K. E. Sööt'ile, E. Tubin'ale, E. Eller'ile, A. Leht'ile, B. Mäelo'le, E. Uusen'ile ja kõigile teistele kaastöölistele, kes oma kaastööga on aidanud sisustada Tartu laulumeeeste häälekandja veergusid; täname ärisid, ettevõtteid ja isikuid nende poolt „Sinisele Varesele“ osutatud toetuse eest kuulutuste näol ja lugejaid sellele ajakirjale osutatava tähelepanu eest.

Toimetus.

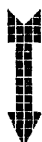
Väljaandja: Tartu Meeslaulu Selts. Vastutav toimetaja J. Äro.

Väljaantud seltsi aastaraamatuna.

SOODSAIM VÄLIS- JA KODUMAA
PEENVIINADE JA VEINIDE
OSTUKOHT ON

TUBAKA- JA VEINIKAUPLUS
O. ARRAK
TARTUS, VÕIDU 4. TEL. 15-27, KODUS 15-67.

... aga klaas- ja portselannõud ostate
kõige soodsamalt

N. H. Kodaasov & Poeg
Tartus, Riia tän. 37, tel. 6-93

Võtab tellimisi ja parandusi majapidamis-
tarvete ja ehitustööde alal valmistamiseks

plekk- ja vasktarvete tööstus
K. UNT
Tartus, Riia tän. 77

Moodne mees-rõivastustööstus

JOH. LOKKO
Tartus, Riia 16

Kr. Saar & Ko.

Tartus, Raekoja 2, telefon 6-94
Tallinn, Viru 3, telefon 461-20

Kirjutusmasinad

Õmblusmasinad

Jalgrattad

Müük suurel ja väikesel arvul

Peennaha ja reisitarvete tööstus ja äri

F. Lepik

Äri: Riia t. 33 (K.-s. „OMA“
majas). Tööstus Ülikooli 11.

Soovitab oma tööstuses valmista-
tud kõiki peennaha-töid. Moodsaid
käekotte, portfelle, rahataskuid jne.

RÄTSEPTÖÖSTUR

J. TUULAS

Tartus, Rüütli 12-1. Telef. 5-02.

Härrade rõivad moodsas lõikes
Esimeseklassi töö — Mõõdukad hinnad

Uued moodsad üürifrakid

Laulumehed!

Külastage restoran

„Riiamäe't“ Võru tän. 2
OMANIK

J. Adamtau

Eesti riikl. ja välismaal dipl. tantsuõpetaja

Tantsukool

Tartus, Suurturg 13, tel. 4-27.

Grupid. * Eratunnid. * Väljasõidud.

Alalise ühenduse tõttu välismaade suuremate tantsukoolidega õppekava alati ajakohane.

Tantsuks ja harjutusiks kordamisõhtud igal pühapäeval ja kolmapäeval kell 9 õhtul. Mängib parim tantsuorkester „MUSTLASJAZZ“

Hää parkett ja õhupuhastus. J. ADAMTAU tantsukool on Eestis vanim ja tooniandvaim.

SCH. BAKSCHT JA POJAD

Poe 3, Tartu

Pudu-
ja teraskaubad
Lõngad

Hulgi- ja üksikmüük
Soodsad hinnad

KÄE-, TASKU-, LAUA-, SEINA-
KELLAD.

KULD- JA HÕBEESEMED.

ILU- JA LAULATUSSÕRMUSED.

KRISTALL.

MÜÜK / TELLIMISED / PARANDUSED.

TÖÖ JA KAUBA HÄÄDUSE EEST
TÄIELIK VASTUTUS.

LAULUMEESETELE JA LAULUSÕPRADELE
SOODSAD MAKSUTINGIMUSED.

H. LAUK

VÕIDU 17, TARTU. TEL. 18-73.

VALMISRIIETE JA TELLIMISTE ÄRI

« K A I L I E W »

ALEKSANDRI TÄN. 5 TARTUS

VALMISTAN MOODSAS LÖIKES
IGASUGUSEID RIIDEID DAAMI-
DELE JA HÄRRADELE. TÖÖ
HEADUSE EEST TÄIELINE VAS-
TUTUS. HINNAD MÕÖDUKAD.

LAOS ALATI SAADAVAL MOOD-
SAID VALMISRIIDEID

NAHAVABRIK
A.-S.
E. M. USVANSKY ja P^d

TARTU, KALURI TÄN. 45

OSAKONNAD
TALLINNAS JA PETSERIS

U.-Ü. „Rata“

R. TARRASK JA K^o (V. LUMI)

TARTUS, SUURTURG 3

TEL. 17-45

Pakub lugupeetavaile lauluvennile

FOTOAPARAATE
JA FOTOMATERJALE
RAADIOAPARAATE
KIRJUTUSMASINAID
JALGRATTAID
MOOTORRATTAID

Mercedes-Benz ja Hillman autode esindus. ● Fototööde ilmutamine ja kopeerimine. ● Soodsad tingimused.

OSKAR HEINE
KLAVERIVABRIK

Tartus, Kalevi t. 69 omas majas. Kõnetr. 12-98
Asutatud 1872.

On kõige vanem spetsiaalfööstus sellel alal Eestis, kelle

pianiinod ja tiibklaverid

näitustel kõrgemad auhinnad on saanud soliidses töö ja võistlemata ilusa kõla eest. Ka edaspidiseks lipukirjaks jääb:

„Töö kiitku ennast ise“

Külastage

„Union“

jalanõude-kauplusi

Tartus,
Kaubahoov 36. Tel. 7-85
Suurturg 10. Tel. 6-42

Võistlemata valikus igasugused jalanõud, kalossid ja botikud.

J. Zimmermann

Alati valikus

LASKE-, JAHIMOONA,
ELEKTRI-, FOTOTARBEID,
JAHI-, SPORDIPÜSSE,
FOTO-KAAMERAID,
MAICO KERGE MOOTOR-
JALGRATAID

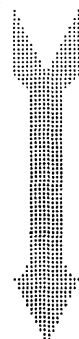
MÜÜK SUUREL JA
VÄIKESEL ARVUL

VIDRIK SÄRG & Ko

TARTU, VÕIDU 10. TEL. 78

F-a D. SIILBAUM

OM. T. WAIGRO

TARTU, SUURTURG 14

LEIVA- JA SAIA TOOTMINE

OSKAR RÕÕMUS

TARTUS, LILLE TÄNAV 21

MÖÖBLI- JA VOODIÄRI

„VALIK“

TARTUS, VÖRU TN. 10

RAUD-REFORMVOODEID,
MADRATSEID, GARNI-
TUURE, LAUDU, KAPPE jne.
MOODSAID LASTEVANKREID

*Soovitan daamidele ja härradele
elegantseid kingi
maitsekas ja rikkalikus valikus*

K. KONSEN

Tartus, Riia tän. 36, tel. 12-85

Kuld-, hõbeasjade tööstus ja äri

HARRY RÄHNI

Tartu, Võidu 32, tel. 14-79

Soovitan odavate hindadega

kelli, kristalli,

lauahõbedat

ja moodsaid

laulatussõrmuseid.

Lauluvendadele erisoodustus.

P. Karmet

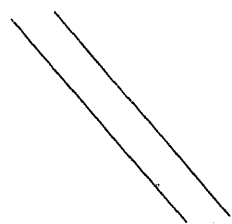
Tartu, Võidu 16. Telefon 10-56

Fototarvete äri

*FOTOAPARAADID | POSTKAARDID | PLAADID | FIL-
MID | KEMIKAALID JNE. PARIMAIST VABRIKUIST |
PILDIRAAMIDE MÜÜK JA PILTIDE SISSERAAMIMINE*

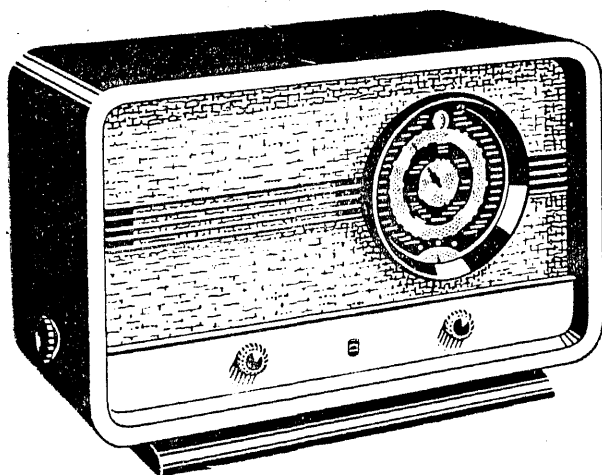
Foto-ateljee

*MOODSAID ÜLESVÕTTEID NII ELEKTRI- KUI KA
PÄEVAVALGUSEGA | ÜLESVÕTTEID ORGANISATSIOO-
NIDES | AMATÖÖRTÖÖDE TEGEMINE JNE.*

PHILIPS

radio-aparaatide suurim ladu

Tartus, **Võidu 6.** k/m. Teater ja Muusika.

Peale selle Korniphon, ● Ecko
● Blaupunkt ja teised esindused.

Tartu klaasivabrik

valmistab kõrgekvaliteedilisi klaaskaupu valgest ja värvilisest klaasist igasuguseks otstarbeks:

Apteekide jaoks:

rohu ja materjalipudeleid ning purke igasuguses suuruses, uriinklaase meestele ja naistele, irrigaatoreid, röगतopse jne.

Meiereide jaoks:

piima- ja piimaproovi-pudeleid ning reduktaazklaase mitmesugustes mõõtudes.

Pudeleid:

likööri-, viina-, veini-, limonadi- ja õllefabrikute jaoks igasugustes sortides ja suurustes.

Majapidamis-tarbeid:

marja- ja konservipudeleid, moosipurke, liht-, lindiga ja lihvitud tee- ja õlleklaase, lambi- klaase ja lambiõlitoose igasuguses suuruses, morsiklaase, lillevaase jne.

Veinipudeleid:

1/2 l kuni 35 l mahuga.

Mitmesuguseks otstarbeks:

Elektrikupleid, mõõdusilindreid, element- ja anoodpatarei-purke.

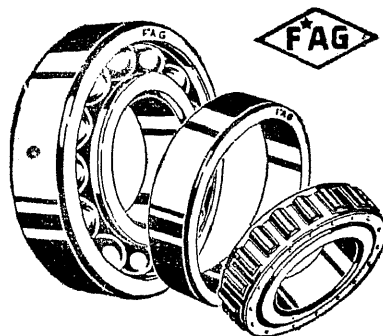
VABRIKU KONTOR: Tartu, Riia t. 8—8. **Telefon 7-86: VABRIK:** Tartu, Teguri 47/49 **telefon 4-82.**

J. RÄSTA & A. ILAAN

Tartu, Holmi 7.

Tel. 3-32.

Raud,
Teraskaubad,
Klaas,
Ehitus- ja
põllumehe-tarbed.
„Luma“ rootsi elektripirnid.

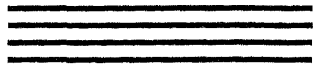

Tartu esindus ja ladu.

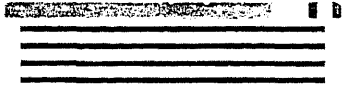
Kõik kaubaartiklid, mis mahuvad
jalanõude mõiste alla on müügil

A. Vask'i

jalanõudeäris Tartus,
Kaubahoov. 38 Telefon 13-06

VERONIKA

EHITUSE- JA
METALLITÖÖSTUS

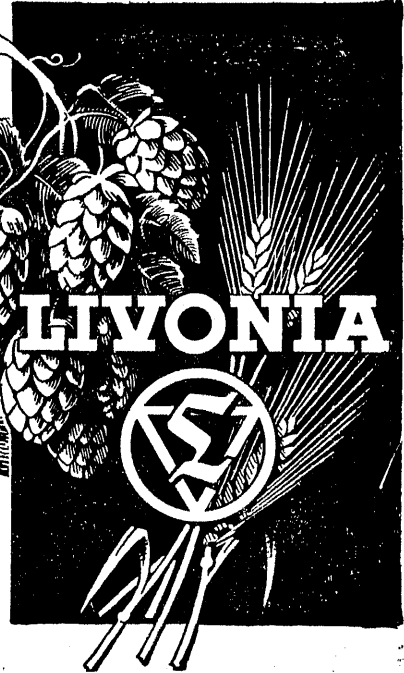
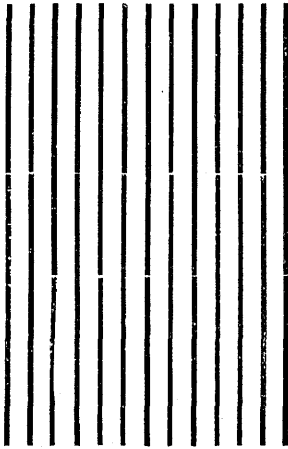
TEHNIKA

VÕRU 1

TEL. 304

Vesivarustuse, kanalisatsiooni, kesk-
■ kütte ja ventilatsiooni seadeid. ■

LIVONIA

Õlu ja karastavad joogid

EESTI OMAVALITSUSTE JA ÜHISTEGELISTE ASUTISTE KINDLUSTUS-A.-S. „OMA“

Tartus, Riia tän. 35

Nahavabrik

N. Somelar & G. Johanson

Rakvere, Narva 24

OSAÜHING MELTSI VILLA- JA RIIDEVÄRVIMISE TÖÖSTUS

Tartus, Pikk tän. 12, telef. 8-88

valmistab üle riigi tuntud häduses meesterahva

*ülikonna-
palitu- ja
püksiriidet*

värvilisi ja halle villaseid voodivaipu.

Müügil kõikides paremates riideärides üle maa.

Tartu Majaomanikkude Seltsi einelaud

(end. Tartu Töösturite Keskseits) Ülikooli 8, Tartu

*Soojad ja külmad söögid. Kodu-
ja välismaa napsid, liköörid, veinid*

Rikkalik lett
Mugavad ruumid

Ökonoom A. VESKE

Meie pakume Teile

hästipassivaid ja elegantseid valmisriideid, uudismustreis inglise ja kodumaa ülikonna- ja palituriideid. Omapärastes värvides ja koeviisides siid- ja villaseid kleidiriideid. Moodsaid karusnahku.

Tellimised daamidele ja härradele täidetakse äri täielikul vastutusel.

Karl Abel'i

riide- ja valmisrõivaste suuräri
Tartus, Kaubahoov 34-35, tel. 8-19

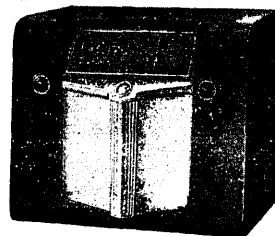

Schaub raadio

on 1938./39. a. raadiohooaja meisterteos.

Kõik, mida moodne raadiotehnika on tunnustanud heaks, leiab kasutamist Schaub aparaatide konstrueerimisel.

Schaub'i loomutruu häälekõla,
Schaub'i äärmine eraldusvõime,
Schaub'i imelihtne käsitamine,
Schaub'i vastuvõtu võimsus,
Schaub'i mõõdukas hind

teevad tema lõcknumbriks paremate raadioaparaatide hulgas.

Peaesindus Eestis

J. KITSING.

Tartu, Riia 33

Lõuna-Eesti suurem raadio, jalgrataste ja elektritarvete eriäri.

NAHAVABRIK

A. PÄÄSUKE

Tartus, Aleksandri 107. Telef. 88

VALMISTAB:

boxcalfi, rindboxi, ševrood, veluuri,
ševretti, nappat ja seemisnahka,
mööbli- ja musternahka j. m.

Kõige odavamalt ostate

kelli,

kuld- ja hõbeesemeid ja

keistalli

V. Tiido

---

kella- ja kullasepa-ärist

Tartu, Aleksandri tän. 6.

Saadaval suures valikus õieti käivaid **käe- ja taskukelli** nii daamidele kui ka härradele.

ESIMENE EESTI ÜHISPANK
ASUT. 1902. A.

Ühispank

Tartu Eesti

Laenu- ja Hoiu-Ühisus

TARTUS, SUURTURG 14, OMAS MAJAS
Telefonid nr. 700 ja 177. Juhatuses telefon 19-95.

Võtab raha hoiule ja maksab ajakohast intressi.
Annab laene hüpoteekide, väärtpaberite ja käemeeste kindlustusel. ● Garantiid Riigi hangete, töölepete, ostude ja muude tehingute kindlustuseks. Saadab raha igasse kodumaa linna ja alevisse. Vahetalitus riiklikkude laenude saamisel põllumeestele. ● Sissenõudmine vekslite ja muude dokumentide järele. ● Moodne varakamber. Seifid.

Pank on avatud kella 9—14 ja laupäeviti kella 9—13.

JUHATUS.

VALMISRIIETE-ÄRI A. VALDSON

TARTU, ALEKSANDRI 1. TEL. 12-66

MOODSAD HOOAJA VALMISRIIDED RIKKALIKUS VALIKUS. ● TELLIMISED TÄIDETAKSE ESMAJÄRGULISTE TÖÖJÕUDUDE POOLT TÄPSELT JA KIIRESTI. ● SOODSAD HINNAD

TÖÖSTURIDI!
MAJAOMANIKUD!

EHITUS-POTTSEPA TÖÖSTUS

VENNAD

JOH. ja EV. KREUTZBERG

TARTU, KALDA TÄNAV 19-2

Aurukatelde müürimine. Õli, turba ja segakütte kolded. Elamute ahjud, pliidad j. n. e. Soodsad hinnad.

Ühistegelik kindlustuselts

» **E E S T I** «

asut. 1907. a.

Kodumaa suurim ühistegelik kindlustusettevõte.

Vastutussummad üle kr. 1.000.000. —

Tasutud kahjusid üle kr. 3.500.000. —

Kindlustusettevõtjailt ei nõuta sunduslikku lisavastutust.

Valitsus: Tartus, Suurteeg 8.

TARTU EESTI MAJANDUSE ÜHISUS

TARTUS, HOLMI TÄN. 12—18

O S A K O N N A D:

Tartus, Võru tn. 4, Suurturg 7 ja Poe tn. 4
Räpinas, Pukas, Puhjas, Kavastu-Koosal,
Kastre-Võnnus, Kambjas, Lähtel ja Varal.

Soodsaim ostukoht igale tarvitajale.

LAOS: Põllumajanduslikud, raua-, naha-
ja koloniaalkaubad, ehitusmaterjalid jne.

MÜÜK SUUREL JA VÄIKESEL ARVUL.

Tegale maitsele kohast

moodsat ülikonna- ja palituriiet
kodumaa ja inglise vabrikutest leiate

F-ma **M. JÄNESE** juures

TARTUS, KAUBAHOOV 8-9-10-11-12 // KÕNETR. 5-91

Meie valik on **suur, huvitav, ajakohane!**

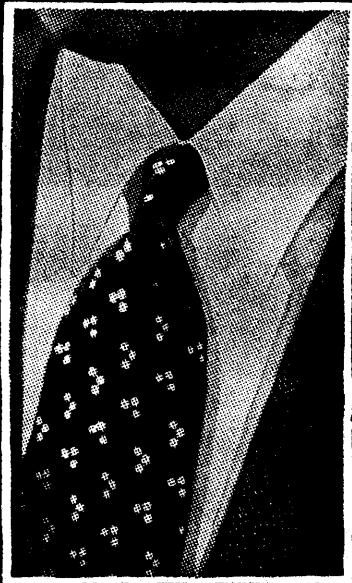
VALMISRIIETE ERIOSAKOND. TELLIMISTE VASTUVÕTMINE.
OMA TÖÖKODA.

Härradele

KAABUSID,
KAELASIDEMEID,
TRIKSÄRKE,
TRIKOOPESU,
KINDAID,
SOKKE,

JALUTUSKEPPE JNE. SOOVITAB

M. VENNAD LEPP
TARTUS, KAUBAHOOV 2 JA 3

TARTU LINNAPANK

Telefonid 2-32 ja 11-32. TARTUS, RAEKOJAS. Telefonid 2-32 ja 11-32.

Aktiva.	Arvete seis 31. oktoobril 1938. a.	Passiva.	
Kassa	43.034.03	Põhikapital	324.546.38
Hoiuarved	505.448.03	Tagavarakapital	66.763.35
Väärtpaberid	368.670.28	Amortisatsioonikapital	11.513.13
Väärtused	6.447.29	Hoiusummad	5.227.767.44
Diskonteeritud vekslid	3.946.485.74	Riiklikud laenud	200.000.—
Tähtajalised laenud	3.400.—	Korrespondendid	79.124.72
Riiklikud laenud	200.000.—	Väljaantud garantiid	98.713.50
Kontokorrentlaenud	1.008.961.93	Mitmesugused kreditorid	2.000.—
Korrespondendid	51.986.97	Tulud	345.353.06
Garantiideebitorid	98.713.50	Muud passivad	22.912.99
Mitmesugused deebitorid	2.000.—		
Vallasvara	16.824.15		
Kulud	97.059.65		
Muud aktivad	29.663.—		
	Kokku: 6.378.694.57		Kokku: 6.378.694.57

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Keda ei rõõmustaks maitsekas ja kõrgeväärtuslik töö?

Moodsaim sisseseade, aastakümnete jooksul omandatud kogemused, asjatundlik juhtimine, vilunud tööjõud kõigil aladel võimaldavad O.-Ü. K. Mattieseni trükikojal kiiresti valmistada igas. trükiteid.

Ainult kvaliteettöid kõigil teükikunsti aladel valmistab

OSAÜHING

K. Mattieseni trükikoda

TARTU, VALLIKRAAVI 4. TEL. 4-80, 4-97. POSTKAST 46